

TOMASZ STOLARCZYK* – ŁÓDŹ

SIEDEMNASTOWIECZNE INWENTARZE BIBLIOTECZNE KLASZTORÓW DOMINIKAŃSKICH W GIDLACH, ŁĘCZYCY, ŁOWICZU, PIOTRKOWIE TRYBUNALSKIM I SIERADZU

Klasztory dominikańskie w Łęczycy, Łowiczu, Piotrkowie Trybunalskim i Sieradzu posiadały po dwa siedemnastowieczne inwentarze biblioteczne, natomiast konwent gidelski jeden inwentarz z 1639 r. Inwentarze klasztorów łeczyckiego, łowickiego, piotrkowskiego i sieradzkiego wchodziły w skład kopiaruszy akt tychże konwentów, przechowywanych obecnie w Archiwum Polskiej Prowincji Dominikanów w Krakowie, natomiast inwentarz klasztoru w Gidlach stanowi część księgi rachunkowej tegoż konwentu i znajduje się w Archiwum Diecezjalnym we Włocławku¹.

Starsze inwentarze klasztorów w Łęczycy, Łowiczu, Piotrkowie Trybunalskim i Sieradzu powstały w 1602 r. i zatytułowane były w Łęczycy, Łowiczu i Piotrkowie Trybunalskim *Libri Conventus*, a w Sieradzu *Catalogus librorum Bibliothecae Conventus Syradiensis*. Młodsze inwentarze klasztorów łeczyckiego, łowickiego i piotrkowskiego nie mają podanej daty powstania, ale można stwierdzić, że pochodzą również z początku XVII w. Inwentarze zatytułowane były: w Łęczycy – *Officinae Bibliothecae Conventus Lanciciensis*, Łowiczu – *Of-*

* Tomasz Stolarczyk – dr historii, bibliotekarz w Bibliotece Uniwersytetu Łódzkiego, e-mail: lenczycanin@poczta.onet.pl

¹ Archiwum Polskiej Prowincji Dominikańskiej w Krakowie (dalej: APPDK.), sygn. Łw2: *Copiarium privilegiorum et aliorum documentorum Conventus Lovicensis ab Anno 1600-1644* (dalej: CPDCLv), s. 26-31, 39-41; APPDK., sygn. Pt2: Kopiarz dokumentów dotyczących klasztoru OO. Dominikanów w Piotrkowie 1471-1610 (dalej: KKDPt); APPDK., sygn. Sd2: *Copiarium privilegiorum Summorum Pontificum, regum, actum iudicialium et aliorum documentorum conventus Siradiensis Ordinis Praedicatorum spectantia 1377-1692* (dalej: CPCS), s. 173-189, 223-229; Archiwum Diecezjalne we Włocławku (dalej: ADWł.), sygn. Zak. 16(291): *Msze odprawiane w 1775 r. i rachunki klasztoru w Gidlach z lat 1636-1670: Libri Conventus Gidlensis conscripti in Anno Domini 1639 Die 20 Januarii* (dalej: LCG); *Copiarium privilegiorum et aliorum documentorum Conventus Lanciciensis Ordinis Praedicatorum 1387-1616 – Kopiarz przywilejów i innych dokumentów konwentu łeczyckiego Zakonu Kaznodziejów 1387-1616*, opr. T. Stolarczyk, wsp. D. Gwis (dalej: CPDCL), Łęczycza 2009, s. 69-73, 78-80.

ficina Librariae, w Piotrkowie Trybunalskim – *Index librorum omnium spectantium ad conventum Petricoviensem Ordinis Praedicatorum*. Natomiast młodszy inwentarz sieradzki, zatytułowany *Libri Conventus Siradiensis*, pochodzi z lat 30. XVII w. Inwentarz biblioteki klasztoru w Gidlach powstał w 1639 r. (20 stycznia) i zatytułowany jest *Libri Conuentus Gidlensis*.

Inwentarze Braci Kaznodziejów pomijają całkowicie adresy wydawnicze druków, podają czasami nazwisko autora bez jego imienia lub samo imię bez nazwiska, bądź też jego imię i nazwisko bez tytułu książki, albo sam tytuł – zawsze skrócony – bez autora. Czasami wymieniano tylko pseudonim pisarza. Inwentarze klasztorów w Gidlach, Łęczycy, Łowiczu i Sieradzu oraz starszy spis konwentu piotrkowskiego nie posiadają numeracji przy poszczególnych pozycjach zapisu, jedynie niemal każdy opis zaczyna się od nowego wiersza. Natomiast młodszy inwentarz klasztoru w Piotrkowie Trybunalskim posiada taką numerację. W starszych inwentarzach łęczyckich i łowickich nie zastosowano żadnego kryterium, wymieniając książki jedną po drugiej (tak też zapewne stały na półkach bibliotecznych). Natomiast w piotrkowskim inwentarzu i obu sieradzkich książki podzielono wg formatów druków: *in folio, quartę, octavo, sedecimo i duodecimo*. W szeregowaniu książek w obrębie formatów panowała dowolność: dzieła tego samego autora wymieniano w kilku miejscach. W młodszych inwentarzach tych klasztorów wygląda to już lepiej, gdyż również dzieła znajdujące się w Łęczycy, Łowiczu i Piotrkowie Trybunalskim podzielone zostały według formatu druku. W tych inwentarzach wszystkich klasztorów starano się także umieszczać książki tego samego autora obok siebie (nie zawsze), a także dzieła tego samego rodzaju: *Bibliae* i komentarze do *Pisma Świętego*, konkordancje, *Sumy*, *Sermones* i *Contiones* oraz *Postillae* i *Homiliae*, historie, legendy o świętych, księgi ojców Kościoła, liturgika, prace z teologii dogmatycznej, moralnej i spekulatywnej, polemiki, słowniki, dzieła z filozofii, retoryki, autorzy starożytni. W młodszym inwentarzu łowickim wyróżniono ponadto osobno *Libri seculares*, chociaż wśród nich znajdują się też pisma kościelne, a w piotrkowskim *Libri oratorum*. Niemal wszystkie inwentarze, z wyjątkiem gidelskiego, informują o rękopisach oraz o uszkodzeniach woluminów.

Inwentarze różnią się znacznie liczbą zapisanych dzieł. Łęczycki starszy inwentarz wykazuje istnienie w bibliotece 42 woluminów, młodszy notuje ponad 74 woluminy – precyzyjna liczba niemożliwa jest do podania, gdyż nieznana jest dokładna liczba dzieł, niektórych autorów. Natomiast starszy łowicki inwentarz wykazuje istnienie w bibliotece 88 woluminów, a młodszy notuje już 259 woluminów. W piotrkowskim starszym inwentarzu odnotowano 85 woluminów, natomiast w młodszym inwentarzu już 143 woluminy. Sieradzki starszy inwentarz wymienia 353 woluminy, zaś młodszy 414 woluminów. Natomiast inwentarz gidelski wymienia 197 woluminów. Z zestawienia odpowiadających sobie zapisów w inwentarzach wynika, że starsze inwentarze zawierają pozycje, które nie weszły do młodszych inwentarzy, mających objąć cały wcześniejszy zasób księgo-

zbioru (np. w Sieradzu 102 dzieła ujęte w inwentarzu z 1602 r. nie znalazły się w późniejszym inwentarzu w Łęczycy tych ksiąg było 14)².

Zasady wydania

Poniżej opublikowano inwentarze biblioteczne w wersji oryginalnej, interesujących nas klasztorów, z wyjątkiem konwentu łęczyckiego, który został edytowany już wcześniej, o czym była mowa wyżej. Spisy ksiąg ułożone są w kolejności chronologicznej³. Ujednolicono pisownię liter *v* i *u* według zasad pisowni klasycznej, pokrywającej się z wymową. Wprowadzono podwójne *i* na końcu wyrazów (*ii*) tam, gdzie kopista postawił *y* (*ij*). Jako zasadę przyjęto rozwiązywanie skrótów, często występujących w oryginale, za wyjątkiem *etc.* – *et cetera*, takich jak np. *dominus*, *sanctus*, *venerabilis*, także i miar czasu, wagi i wartości: *festum*, *grossus* i in. Przy wyrazach rzadziej występujących, a skróconych czasami do pierwszej (dużej) lub kilku pierwszych liter pozostawiano je nienaruszone, podając pozostałe litery tego wyrazu w nawiasie kwadratowym. Dla zaznaczenia wątpliwości odczytania wyrazu lub rozwiązania skrótu użyto znaku zapytania kursywą w nawiasach okrągłych (?). W przypisach rzeczowych wyjaśniono niektóre pozycje inwentarzowe: podano tytuły ksiąg (wymieniane tylko jeden raz) zawartych w inwentarzach klasztornych oraz imiona i nazwiska ich autorów. W przypadku poloników opierano się na *Bibliografii polskiej* Estreichera i dlatego możliwe było podawanie pełnych tytułów dzieł. Natomiast w przypadku literatury obcej, trudno było dotrzeć do zagranicznych bibliografii i stąd też, w większości przypadków ograniczone są do tego tylko, żeby móc zidentyfikować dane dzieło, bez podawania pełnego tytułu. W młodszym inwentarzu piotrkowskim została zachowana oryginalna numeracja pozycji książkowych.

² T. Stolarczyk, *Biblioteki klasztorne Braci Kaznodziejów w Gidlach, Łęczycy, Łowiczu, Piotrkowie Trybunalskim i w Sieradzu i ich księgozbiory w XVII wieku. Analiza porównawcza*, w: *Piśmiennictwo zakonne w dobie staropolskiej*, red. K. Kaczor-Scheitler, M. Kuran, M. Kuran, wsp. D. Szymczak, Łódź 2013, s. 48-51.

³ Kolejność powstawania inwentarzy została omówiona wyżej.

INWENTARZE STARSZE

Łowicz

Libri Conventus [Conventus Louicensis 1602⁴]

Pomerius de tempore et de Sanctis

Sermones⁵ Biel⁶

Sermones discipuli⁷ de tempore et de Sanctis

Legenda Sanctorum⁸

Sermones Leonardi de Utino de Sanctis

Sermones Petri Hieremiae⁹ Ordinis Praedicatorum

Conciones Ferri de Passione Domini

Quaestiones disputatae D[ivi] Tomae Aquinati

Tertia pars Summae S[ancti] Antonini et quarta¹⁰

Epithome omnium operum D[ivi] Augustini

Biblia alphabethica

Postilla polonica¹¹ Białobrzeskiego¹²

Summa baptistimana

Colationes in Epistolas Pauli Claudii

Meditationes D[ivi] Augustini

Homiliae Joannis Fabri

⁴ Taki zapis podany na ostatniej stronie inwentarza.

⁵ Sermones sacri totius anni. J. Szady, *Księgozbiory parafialne w prepozyturze wiślickiej w II połowie XVIII wieku* (dalej: Szady), Lublin 2008, s. 171.

⁶ Gabriel Biel (ok. 1420/1425-1495) niemiecki filozof, scholastyk, kaznodzieja w katedrze w Moguncji, superior Braci Wspólnego Życia. http://en.wikipedia.org/wiki/Gabriel_Biel

⁷ Discipulus (pseudonim) właśc. Herolt Johann (1380-1468); dominikanin; autor wielu kazań; 1438 przeor i lektor klasztoru w Norymberdze. F. Gołębiowski, *Herolt Johann*, w: *Encyklopedia Katolicka* (dalej: EK), t. 6, Lublin 1993, kol. 801.

⁸ Jakub de Voragine

⁹ Piotr Jeremiasz z Palermo, Petrus Hieremiae de Panormo, Panormitanus (1399-1452) włoski dominikanin, kaznodzieja. CERL Thesaurus, <http://cerl.sub.uni-goettingen.de/cgi-bin/ct/newWindow.pl?url+http://cerl.sub.uni-goettingen.de/cgi-bin/ct/REGSRCH.PL?recnums+75276:%26index+9%db+auth>

¹⁰ Summa theologica.

¹¹ Prawdopodobnie: *Postilla orthodoxa, to iest: wyklad świętych Ewangelii niedzielnych, y święt uroczystych przez cały rok z Pisma Świętego, y z Doktorów KOścioła Powszechnego, z wielką pracą zebrany, y ku nauce wiernych CHrześcijańskich ludzi z pilnością napisany: przez Jego Mosci księdza Marcina Białobrzeskiego, Biskupa Kamienieckiego, y Opata Mogilskiego etc. Część pierwsza, od Adventu do Wielkieynocy*, Kraków 1581; *Postille albo wykłady Świętych Ewangelii, od Wielkieynocy do Adventu, Część wtóra przez Jego Mosc księdza Marcina Białobrzeskiego, Biskupa Kamienieckiego, y Opata Mogilskiego etc. z Pisma Świętego, y z Doktorów KOścioła Powszechnego, z wielką pracą zebrana, y ku nauce wiernych Chrześcijańskich ludzi z pilnością napisana*, Kraków 1581. K. Estreicher, *Bibliografia polska. Cz. III: Stólecie XV-XVIII w układzie abecadlowym*, cz. 3 (dalej: Estreicher), t. 2, s. 6.

¹² Białobrzęski Marcin (ok. 1530-1586), cysters, opat w Mogile, bp kamieniecki (Kamieniec Podolski). M. Brzozowski, *Białobrzęski Marcin*, w: EK, t. 2, Lublin 1976, kol. 365-366.

Concordantiae Bibliorum
 De Turre Cremata de tempore et de Sanctis quaestiones¹³
 D[ivi] Cypriani opus
 Omnia opera D[ivi] Augustini
 Concordantiae Bibliorum maiores
 Operum D[ivi] Joannis Chrysostomii tomii 6
 Summa D[ivi] Tomae
 Eiusdem contra Gentiles¹⁴
 Operum D[ivi] Antonini Summae prima et 2a pars
 Liber de divinis ministeriis¹⁵
 Liber scriptus de Bustis¹⁶
 Liber contra iudeos¹⁷
 Dionisius Cartusianus super penthetephoru (?)
 Constitutiones D[ivi] Clementis papae
 Confutatio Brentii
 Praeceptorium Gostschalci
 De predestinatione Joannis a Bononia
 Historiae Ecclesiasticae tres libri
 Liber D[ivi] Damasceni
 Poliiantea
 Confessio Catholicae Fidei
 Dicta Versoris super Tractatus Petri Hispanii
 Stanislai Hosii contra Brentium
 Liber de Scriptoribus Ecclesiasticis
 Summa de Ecclesia de Turreqemata
 Quodlibeta D[ivi] Tomae Aquinatti
 Mamotrectus
 Homiliae Bedae Presbiteri
 Operum D[ivi] Hieronimi¹⁸ tres tomi
 Jacobi Gorskii Praelectiones
 Confesio fidei Hosii
 De Apostolici Traditionibus Martini Peresii
 Postila Vicelii
 Commentarium in psalterium
 Conciones Granatensis

¹³ *Questiones Evangeliorum de tempore et de sanctis.*

¹⁴ *Contra gentiles.*

¹⁵ Hittorp Melchior: *De divinis Catholicae Ecclesiae officiis et mysteriis.*

¹⁶ Prawdopodobnie *Rosarium sermonum.*

¹⁷ Izydor z Sewilli: *Liber contra iudeos*; Izydor z Sewilli (ok. 560-636) św., doktor Kościoła, arcybiskup Sewilli, pisarz chrześcijański, uważany za największego kaznodzieję Kościoła Zachodniego

¹⁸ Hieronim ze Strydonu, Eusebius Sophronius Hieronymus, (345/47-419/20) św. Kościoła Katolickiego, bł. Kościoła Prawosławnego i Koptyjskiego, doktor Kościoła, przetłumaczył Pismo Święte z języka greckiego i hebrajskiego na łacinę (Wulgata)

Loci communes Clingii
 Sermones Briocensis¹⁹ de Sanctis
 Summa Angelica
 Briocigensis quadragesimales
 Sermones Thesauri de Sanctis
 In septem Sacramentis Joannis de Burgo
 Summa praedicatorum
 Joannis Vilmensis (?) super (?)
 Textus Sententiae Petri Lombardi
 Compendium Theologiae veritati ab D[ivi] Tomae prima pars in uno volumine
 Institutiones²⁰ Vignerii²¹
 Panoplia evangelica
 Catechismus Canisii
 Contra gentiles D[ivi] Tomae
 Navareus²²
 Summa Armilla
 Moralium D[ivi] Gregorii²³
 Constitutiones Ordinis nostri
 Quarta pars Poligranii²⁴
 Notae Canisii in duobus tomis
 Summae praedicatorum 2o partes
 Philippi Diez 2o tomi
 Helmesii tomus tertius
 Sermones D[ivi] Bernardi de tempore et de Sanctis
 Magistri Conradi turicensis²⁵
 Poligrani 4a pars

Piotrków Trybunalski

Libri Conventus

In folio

Biblia Sacra latina et polonica
 Homiliarius doctorum
 Lombardica historia
 Loci communes Clingii

¹⁹ Jan bp Saint-Brieuc (-Treguier).

²⁰ *Institutiones Theologicae, ex Sacris Literis, Conciliis, Doctoribus Ecclesiasticis, praecipuae Thoma Aquinate concinnatae*, Coloniae Agrippinae 1607.

²¹ Jean Vigner (XIV w.).

²² Martinus ab Azpilcueta.

²³ Grzegorz I Wielki: *Moralia seu Expositio in Job*.

²⁴ Polygranus Franz (XVI w.) niemiecki franciszkanin, kaznodzieja

²⁵ Konrad von Muri, Conradus de Mure (1210-1281) szwajcarski teolog z Zurichu. Wikipedia a szabad encyklopedia, http://hu.wikipedia.org/wiki/Conrad_von_Mure.

Sermones Lanspergii
 Quarta pars s[ancti] Antonini de virtutibus²⁶
 Sermones Thesauri de Sanctis
 D[ivi] Tomae Aquinati 2 opera super Epistolas Pauli²⁷
 Leonardi de Utino Sermones de Sanctis
 Pomerii Sermones de tempore et de Sanctis et aliud opus de tempore
 Preceptorium Gosthalci
 Sermones Henrici Herph
 2 opera Carthusiani Sermonum
 Vita Christi
 Pauli Van de tempore
 Mefret de tempore pars aestivalis
 Speculum exemplorum²⁸
 Sermones Griseth
 Opera D. [ivi] Bernardi
 Concordia discordantium canonum²⁹
 Summa pisanula
 Opera Tertuliani
 D[ivi] Tome Aquinatis 1 et 2 pars
 Eiusdem 1a 2ae et 2 2ae
 Eiusdem D[ivi] Tome 1a 2ae 2a 2ae et tertia pars
 Javelii 2 tomi in philosophicis
 Rosarii de Busto 2o volumina
 Chrisostomi homilie ad populum Antiochum in eodem volumine Canones Apostolorum
 Valentini Vidaniensis³⁰ de indulgentis
 Pismandri Mercurii
 Spira³¹ de variis materiis
 Dionisii Cartusiani de tempore super Evangelia et Epistolas³²
 Liber scriptus Sermonum

Libri in quarto

Biblia sacra
 Stella³³ in Lucam
 Sumulla Magistri de Magistris³⁴
 Vitus patrum

²⁶ Quarta pars Summe Antonini tractans de virtutibus, de donis spiritussancti ac diuina gratia...

²⁷ Commentaria super epistolas Beati Pauli. Szady, s. 268.

²⁸ Aegidius Aurifaber (wydawca).

²⁹ Gracjan.

³⁰ Widawski Walenty.

³¹ Ambrosius de Spiera.

³² Sermones de tempore super Evangelia et Epistolas.

³³ Stella Didacus (Estella Diego).

³⁴ Johannes de Magistris.

Biga de sanctis
 Antonii de Vercellis Quadragesimaes
 Opuscula D[ivi] Bernardi
 Statuta nova provintiae Gnesnensis
 Stellarium B[eatae] M[ariae] V[irginis]
 Sermones extra ordinarii³⁵
 Sermones Michaelis de Ungaria
 Epistola de miseria curatorum³⁶
 Aurea Rosa
 Versoris in libris phisicorum
 Joannes Fabri
 Guilhelmi in 4 Sententiarum
 Sinonima Vietarii
 De Usura³⁷ Smigleccii³⁸ liber polonicus
 Baralete Sermones

In octavo

Mamotrectus
 De constitutonibus Apostholicis d[ivi] Clementis
 Hajmonia opera
 Liber de traditionibus Apostolicis
 Ferrus Pasio
 Sermones Tesauri Quadragesimales
 Granatensis Sermones de tempore et de Sanctis volumina 2
 Vincentii Sermones de tempore et de Sanctis
 Lanspergi de tempore et de Sanctis
 Granatensis super Matheum
 Tesauri novi de tempore et de sanctis 3 volumina
 Titelmanus de Sacramentis
 Dionisius Cartusianus super Epistolas Pauli
 P[atris]. Mathei Ori super 5 Verba Sancti Pauli eodem Herph
 Roiardi Sermones de tempore et de sanctis
 Confessio orthodoxa
 Conciones Topiarii de sanctis
 Hoffmeister Sermones de tempore et de Sanctis
 Homiliae eiusdem
 Chlichtofei 3a opera

³⁵ Bernardyn ze Sieny.

³⁶ *Epistola de Miseria Curatorum seu Plebanorum.*

³⁷ *O Lichwie Y Trzech przedniejszych Konraktach: Wyderkowym, Czynszowym, y Towarzystwa Kupieckiego, Nauka krótka. Pisana przez X. D. Marcina Smigleckiego, Societatis Desu, Theologiey Profesora w Akademiej Wilenskiej, Wilno 1596. Estreicher, t. 3, s. 308.*

³⁸ Śmiglecki Marcin (1564-1618) polski jezuita, logik, polemista, rektor Kolegium Jezuickiego w Kaliszu. J. Niedzielski, *Śmiglecki Marcin*, w: „Podręczna Encyklopedia Kościelna” (dalej: PEK), t. 35-36, Warszawa 1912, s. 330.

Caietanus super Evangelia
 Dictionarius pauperum
 Didacus de modo concionandi
 Summa Armilla
 Logica fratris Valeriani
 Tabulae Petri Martyris de Schematibus
 Eleucidarius Dyaloicus

In duodecimo

Flores bibliorum
 Concilium Tridentinum
 Raychlen³⁹ de Verbo Mirifico
 Calendarium festorum Ordinis nostri
 Constitutionum Ordinis nostri libri 3

Sieradz

Catalogus librorum Bibliothecae Conventus Syradiensis

In folio

Nicephori Calisti Ecclesiasticae historiae libri 18.
 Meditationes vitae Jesu Christi
 Sermones Humberti totius anni
 Loci communes theologici
 Lexicon Biblicum
 De captivitate et redemptione generis humani⁴⁰ Joannis Driedonis⁴¹
 De ecclesiasticis scripturis et dogmatibus⁴² Joannis Driedonis
 Confessio Catholicae fidei
 Institutiones ad Christianam Theologiam
 Catechismus polonico sermonum excussus libri 14
 Alphonsi⁴³ adversus omnes haereses libri 14⁴⁴

³⁹ Johannes Reuchlin.

⁴⁰ *Joannis Driedonis a Tvrhovt professoris apud Louanienses, de captivitate et redemptione generis humani.*

⁴¹ Nys Johann, Driedo Joannes (1480-1535) belgijski humanista, matematyk, filolog starożytny, katolicki pisarz polemiczny. C. Sokołowski, *Driedo Jan*, w: PEK, t. 9-10, Warszawa 1906, s. 121-122.

⁴² *Joannis Driedonis a Turhovt professoris apud Louanienses, de ecclesiasticis scripturis et dogmatibus libri quatuor.*

⁴³ Alfonso de Castro (1495-1558), desygnowany bp Santiago de Compostela, hiszpański franciszkanin, teolog i jurysta. E. Sokołowski, *Alfons de Castro*, w: EK, t. I, Lublin 1973, kol. 358.

⁴⁴ *Fratris Alfonsi de Castro, Zamorensis, ordinis Minorum Regularis Observantie, Almae provinciae sancti Jacobi, adversus omnes haereses Libri quatuordecim.*

Sermones de festis B(eatae) M(ariae) V(irginis) Santii⁴⁵
 Chrisostomi Javelli compendia rationalis naturalis Divinae ac moralis philoso-
 phiae 1 et 2 tomus
 Tabula aurea in omnia opera D[ivi] Thomae Aquinatis
 Omelarius Doctorum
 Quatuor partes Gersonis
 Solida propugnatio Hosii verae Christianae Doctrinae⁴⁶
 Sermones Jodoci de tempore et Sanctis
 Seminarium totius Philosophiae F[ratris] Bernardi 1 et 2 tomus⁴⁷
 Quaestiones disputatae S[ancti] Thomae Aquinatis
 Poliantea Dominici Nani Mirabelli
 Panoplia Evangelica
 Commentaria D[ivi] Thomae Aquinatis in epistolas Pauli Apostoli
 Gabrielis Marcosii⁴⁸ de vita et dogmatibus haereticorum⁴⁹
 Homiliae Joannis Fabri
 Commentarius Gorani⁵⁰ in 4 Evangelias
 Enarrationes Dionisii Carthusiani in vetus Testamenti
 Postilla Nicolai de Lyra in vetus et novum Testamenti
 Sermones Meffret
 Historia Ecclesiastica
 Calepini Homiliae Roiardi
 Hilarius⁵¹ Tertulianus Lexicon
 D[ivi] Caecilii Cypriani⁵²
 Epithomae Lorichii⁵³
 Postilla Joannis Feri
 Commentaria de verbo Dei
 Postilla Eiselgrein⁵⁴
 Paraphrasis Jansenii⁵⁵ in psalmis Davidi

⁴⁵ Santius de Porta (1350-1429) hiszpański dominikanin.

⁴⁶ *Verae, christianae, Catholicaeque doctrinae solida propugnatio, una cum illustri Confutatione Prolegomenorum*. Estreicher, t. 7, s. 292-293.

⁴⁷ Giovanni Battista Bernardo.

⁴⁸ DuPreau, Du Preau, Preau Gabriel Marcosius (1511-1588), francuski franciszkanin, teolog i filolog

⁴⁹ *Prateoli Gabrielis Marcosii de vitis, sectis, et dogmatibus omnium Haereticorum ab orbe conditio ad nostra usque tempora*.

⁵⁰ Nicolas de Gorran (1232-ok. 1295) francuski dominikanin, kaznodzieja, egzegeta

⁵¹ Hilary z Poitiers, Pictaviensis (ok. 310/320-367), święty, doktor Kościoła, biskup Poitiers
 B. Fałczyk, *Hilary z Poitiers*, w: EK, t. 6, Lublin 1993, kol. 869-872.

⁵² Cyprian.

⁵³ Lorichius Gerhard (ok. 1485-ok. 1550) niemiecki teolog. E. Gigilewicz, *Lorichius Gerhard*, w: EK, t. 10, Lublin 2004, kol. 1385-1386.

⁵⁴ Eisengrein Martin (1535-1578) niemiecki teolog katolicki, pisarz polemiczny

⁵⁵ Jansen Cornelius, Jansenius Ypresis, Janseniusz, Jansen Korneliusz (1585-1638) bp Ypres, holenderski teolog, twórca jansenizmu. J. Walkusz, *Jansen Cornelius Jansenius*, w: EK, t. 7, Lublin 1997, kol. 987-988.

Commentaria Dionisii Cartusiani in librum Genesis Petri Lombardi
 Opera Iraenei⁵⁶
 De visibili modo Ecclesiae⁵⁷
 Disputationum Berlamini tomi 3
 Bibliotheca Sancta
 Commentarius Jansenis in Evangelia
 Commentarius in Psalmos Davidi incogniti authoris
 Commentarius in Genesis F[ratris] Abraami Lusitani
 De iustitia et iure⁵⁸ F[ratris] Dominici Soto⁵⁹
 Thomae Stapletonis demonstratio methodica de ecclesia⁶⁰
 Pimandri de S[ancta]. Trinitate libri 5
 Divi Thomae Aquinatis contra gentiles
 Operum Hectoris⁶¹ tomus primus
 Doctrinale operum Valdensis tomus primus
 Opera Ambrosii
 Concordantia discordantium Canonum
 Disputationes Roberti
 Opera Dionisii Areopagitae
 Origenes
 Commentaria Gorani super epistolas Pauli Apostoli
 Flavius Josephus Iudaicus Historicus⁶²
 Modus legendi in utroque iure⁶³
 Postillae Feri 1 et 2 pars. Item in Matheum
 Compendium F[ratris] Silvestri in Capreolum
 Nova compilatio decretalium Gregorii Nani
 Operum D[ivi] Cyrilli⁶⁴ tomi 4
 Dionisii Carthusiani in Epistolas Pauli
 Opuscula D[ivi] Thomas Aquinatis
 Dionisii Carthusiani in Psalmos
 Eiusdem in Prophetas maiores

⁵⁶ Ireneusz z Lyonu (ok. 140-ok. 202), święty, męczennik, Ojciec Kościoła, bp Vienne, teolog, apologeta. B. Cześz, *Ireneusz z Lyonu*, w: EK, t. 7, Lublin 1997, kol. 448-450.

⁵⁷ *De visibili Monarchia Ecclesiae*.

⁵⁸ *De iustitia et iure libri decem*.

⁵⁹ Soto Dominik (1492-1560) hiszpański dominikanin, teolog. J. Niedzielski, *Soto Dominik de*, w: PEK, t. 37-38, Warszawa 1913, s. 14.

⁶⁰ *Principiorum Fidei Doctrinalium Demonstratio Methodica*.

⁶¹ Pintus (Hektor) Lusitanus (1528-1584) portugalski hieronimita (zakon Pustelników św. Hieronima), doktor teologii, profesor w Coimbra,

⁶² Józef Flawiusz, Josef Ben Matatia (37-94 n.e.) żydowski historyk. M. Starowieyski, *Józef Flawiusz Iosepos, Flavius Iosephus*, w: EK, t. 8, Lublin 2000, kol. 168-169.

⁶³ *Modus legendi abbreviatus in utroque iure*.

⁶⁴ Cyryl z Aleksandrii, Cyryl Aleksandryjski (378-444), święty katolicki i prawosławny, Ojciec i Doktor Kościoła, patriarcha Aleksandrii, jeden z najwybitniejszych przedstawicieli Szkoły Aleksandryjskiej. B. Iwaszkiewicz-Wronikowska, *Cyryl Aleksandryjski*, w: EK, t. 3, Lublin 1979, kol. 701-704.

Concordantiae maiores Sacrae Bibliae
 Augustinus de civitate Dei
 Loci communes Klingii
 Textus Sententiarum Petri Lombardi
 Canones concilii provinciae Coloniensis
 Opera Gregorii Nazianzensi
 Joannis Fabri de Eucharistia
 Conciliorum omnium tomi 2
 Postilla Hugonis Cardinalis⁶⁵ in totum vetus et novum testamentum codices 6
 Summae Theologiae S[ancti] Thomae 1, 2 et 3 pars
 Item prima secundae et secunda secundae summae
 Expositio F[ratris] Bartolomei a Medina in tertiam partem Summae Theologiae
 S[ancti] Thomae
 Item eiusdem in primam secundae
 Augustini Epithome
 Ferus in Joannem
 Phisica Aristotelis
 Theophilactus
 Oeconomia Bibliorum
 Guilerninus de Sanctis
 Homiliae Nausea
 Eiusdem postillae duae
 Eiusdem Sermones Quadragesimales
 Tabula Questionum 2 libri S[ancti] Thomae
 Commentarius Carthusiani in 3 libro Sententiarum
 Dictionarium Graecum
 Summa confessorum
 Postilla Magni Alberti in 4 Evangelistas
 Quadripertita iustitia⁶⁶
 Margarita decreti⁶⁷
 Opera Athanasii⁶⁸ de divinis Apostolicis traditionibus

⁶⁵ Hugo a Sancto Caro, Hugon de Saint Cher, Hugo Cardinalis (ok. 1190-1263), francuski dominikanin, kardynał, teolog, filozof. M. Zahajkiewicz, *Hugon z Saint-Cher; Hugo a Santo Caro*, w: EK, t. 6, Lublin 1993, kol. 1291-1292.

⁶⁶ Gaspar de Casal (1510-1587) portugalski augustianin, biskup Coimbra, Lejra. J. Niedzielski, *Casal Kacper*, w: PEK, t. 5-6, Warszawa 1905, s. 324: *Quadripertita iusticia nuncupati autore Casalio Lusitano Eremitae Augustiniano*.

⁶⁷ Marcin Polak: *Margarita decreti seu Tabula Martiniana* [dzieło prawnicze kanoniczne]. Es-treicher t. 11, s. 199-200; Marcin z Opawy (zm 1278 lub 1279) arcybiskup gnieźnieński, dominikanin, kronikarz. J. Kłoczowski, *Marcin Polak*, w: *Polski Słownik Biograficzny* (dalej:PSB), t. 19, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1974, s. 559-561.

⁶⁸ Atanazy Wielki (ok. 295-373) święty katolicki i prawosławny, Ojciec i Doktor Kościoła, biskup Aleksandrii, teolog-apologeta, kaznodzieja, pisarz wczesnochrześcijański. E. Florkowski, *Atanazy Wielki*, w: EK, t. 1, Lublin 1973, kol. 1026-1029.

Liber Ethimologiarum S[ancti] Isiodori⁶⁹
 Ennarationes S[ancti] Thomae in 4 Evangelistas
 Quadregesimale Joannis Grisiet
 Fasciculus temporum⁷⁰
 Chronica S[ancti] Antonini
 Speculum exemplorum
 Bibliorum codices 9
 Opera Basilii Magni⁷¹
 Crescentin
 Philosophia Magni Alberti
 Postilla Helmesii
 Prima pars Summae Theologiae S[ancti] Thomae
 Sermones Magistri Pauli Van
 Sermones Bernardi super cantica canticorum
 Postilla Bonaventurae
 Statuta Regni Poloniae
 Dicta tinctoris super Summulae Petri Hispani⁷²
 Sermones Nicolai Blonii
 Hosius contra Brentium
 Vitae Sanctorum Authore Skarga secundae tertiae et quartae editionis codices 3⁷³
 Chronica Cromeri
 Commentarius Stellae Didaci in Lucam
 Kazania Polskie Skargi de Sacramentis⁷⁴
 Sermones Santii de tempore
 Bibliae Polonicae 3

⁶⁹ *Liber ethimologiarum vel fisiologus de natura.*

⁷⁰ Werner Rolewinck: *Fasciculus temporum omnes antiquorum cronicas complectens.*

⁷¹ Bazyli Wielki, Bazyli z Cezarei (329-379) święty katolicki i prawosławny, Ojciec i Doktor Kościoła, biskup Cezarei, uważany za ojca wschodniego monastycyzmu. M. Szegda, *Bazyli Wielki*, w: EK, t. 2, Lublin 1976, kol. 135-137.

⁷² Nicolaus Tinctoris de Guntzenhaus.

⁷³ *Żywoty Świętych Starego y nowego zakonu na każdy dzień przez cały rok, wybrane z poważnych pisarzow y doktorów Kościelnych, których imiona niżej są położone. Do których przydane są niektóre duchowne Obroki y nauki przeciw kacerstwom dzisieyszym, tam gdzie się żywot ktorego Doktora starożytnego położył. K temu kazania krotkie na ty święta, które pewny dzień w Miesiącu maią. Przez Księdza Piotra Skargę Societatis Jesu, przebrane, uczynione y vv ięzyk Polski przelożone. teraz znowu przez niegoż przegładane y trzeci raz w druk podane, Kraków 1592; Żywoty Świętych Starego y nowego zakonu na każdy dzień przez cały rok, wybrane z poważnych pisarzow y doktorów Kościelnych, których imiona niżej są położone. Do których przydane są niektóre duchowne Obroki y nauki przeciw kacerstwom dzisieyszym, tam gdzie się żywot ktorego Doktora starożytnego położył. K temu kazania krotkie na ty święta, które pewny dzień w Miesiącu maią. Przez X. Piotra Skargę Societatis Jesu, przebrane, uczynione y w ięzyk polski przelożone. Teraz znowu przez niegoż przegładane y czwarty raz w druk podane, Kraków 1598. Estreicher, t. 17, s. 162-163.*

⁷⁴ *Kazania O Siedmi Sakramentach Kościoła S. Katolickiego. Do których są przydane Kazania Przygodne, o rozmaitych nabożeństwach wedle czasu, których iest wypisany na przodku registr. Czynione y napisane od X. Piotra Skargi Societatis Jesu, Kraków 1600. Estreicher, t. 17, s. 147.*

Scolastica commentaria in 1 pars Angeli doctoris⁷⁵
 D[ivi] Dionisii Tomus primus
 Sermones thesauri novi de sanctis
 Epistolae Isidori Hispaniensis Episcopi ad Brentii
 Polianthea Dominici Nani
 Fasciculus temporum omnes antiquorum chronicas consistens
 Comediae Terentii
 Speculum exemplorum ex Dialogo S[ancti] Gregorii
 Quodlibeta D[ivi] Thomae Aquinatis
 Operum Satnislai Sokolovii Tomus secundus
 Prima Historialis⁷⁶ S[ancti] Antonini
 Tabulae Evangeliorum
 Sermones Alberti Magni
 Quadragesimale Bernardini de Bustis
 Sermonium Meffret pars aestivalis
 Sermones Dominicales nuncupati dormi securae
 Enarrationes S[ancti] Thomae in Epistolas Pauli Apostoli
 Item eiusdem aliae enarrationes in Epistolas Pauli et Petri, Jacobi, Joannis et Judae canonicas
 Expositiones D[ivi] Gregorii Papae in libro Job
 Opus Epistolarum Ciceronis circa aliis
 Item Officiorum Liber

In secundo

Summae Theologiae S[ancti] Thomas 1, 2 et 3 pars
 Item prima secundae et secunda secundae
 Sermones Granatensis de tempore et Sanctis
 Gregorii de Valentia⁷⁷ de S[anctissima] Trinitate liber 3
 Decisiones fidei catholicae
 Thesauri concionatorum codices 2
 Summa de exemptis
 Sermones Prierii Padomontani
 Sermones quadragesimales F[ratris] Antonii de Vercellis
 Clipeus Thomae Elisii Joannis Eckii 3 pars
 Meditationes Socolovii⁷⁸ contra Lutherum tomus primus
 Item eiusdem 3 partis tomus 3

⁷⁵ *Scholastica commentaria in primam partem Angelici Doctoris D. Thomae usque ad LXIII. Quaestionem complectentia auctore F. Dominico Bannes Mondragonensi Ordinis Praedicatorum.*

⁷⁶ *Summa historialis.*

⁷⁷ Grzegorz z Walencji, Gregorius de Valentia (1545/1549-1603) hiszpański jezuita, teolog. E. Ozorowski, *Grzegorz z Walencji*, w: EK, t. 6, Lublin 1993, kol. 354.

⁷⁸ Sokołowski Stanisław h. Gozdawa (1537-1593) polski ksiądz, profesor Akademii Krakowskiej, doktor teologii, kanonik krakowski, spowiednik Stefana Batorego. L. Grzebień, *Sokołowski (Sokolovius) Stanisław h. Gozdawa*, w: PSB, t. 40, Warszawa-Kraków 2000-2001, s. 183-189.

Enarrationes⁷⁹ Naclanti⁸⁰
 Epitomes Soncinatis⁸¹ super libros Sententiarum
 Peregrinus⁸² Sermones Bintonii
 Demonstratio religionis Christianae
 Postilla x. Skargi
 Commentaria⁸³ Cornelii Mussi⁸⁴
 Candelabrum aureum⁸⁵
 Decisiones aureae⁸⁶
 Sermones Gabrielis Biel
 De veritate fidei S[ancti] Thomae Aquinatis
 Sermones de tempore et Sanctis F[ratris] Hungari⁸⁷ ordinis minorum
 Artes duodecim Sacramentariorum⁸⁸
 Sermonum Diez tomi quatuor
 Annotationes in Ecclesiasten⁸⁹
 Manuale confessoriorum
 Nowy testament
 Sermones f[ratris] Dominici a Pace⁹⁰ Tomi duo
 Faber contra Luterum⁹¹
 Pymander Calabri S[ancti] Antonini duo volumines
 Rationale divinatorum officiorum⁹²
 Decretalium concilii Lugdunensis

⁷⁹ *Enarrationes Jacobi Naclanti in divi Pauli Epistolas.*

⁸⁰ Nacchianti Jacopo, Nacchianti Giacomo (1500-1569), włoski dominikanin, biskup Chioggia
 I. Wysokiński, *Nacchianti Giacomo, Jacobus Naclantus*, w: EK, t. 13, Lublin 2009, kol. 616-617.

⁸¹ Paolo Barbo, Soncinas Paulus, da Soncino (zm. 1495) włoski dominikanin.

⁸² Peregryn z Opola (ok. 1260-ok. 1333) śląski dominikanin, kaznodzieja, prowincjał polskiej prowincji 1305-1312, 1322-1327. J. Wolny, *Peregryn z Opola*, w: PSB, t. 25, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1980, s. 599-602.

⁸³ *Commentaria Kornelii Musi in beati Pauli apostoli Epistolam ad Romanos.*

⁸⁴ Musso Cornelio, Korneliusz Muss (1511-1574) włoski (wenecki) franciszkanin, biskup Bertinoro i Bitonto, sławny kaznodzieja. R. Prejs, *Musso Kornelio*, w: EK, t. 13, Lublin 2009, kol. 530..

⁸⁵ *Candelabrum aureum ecclesiae S. Dei A R. D. Don Martino Alfonso de Vivaldo Hispano S. Theologiae professore aeditum*, Barcinone 1596.

⁸⁶ *Decisiones Aureae Casuum Conscientiae Jacobo de Graffo a Capua Manacho Casiliensis.*

⁸⁷ Osvaldus de Lasco

⁸⁸ *Artes Duodecym Sacramentariorum Seu Zvinglocalvinistarum, quibus oppugnant et totidem Arma Catholicorum quibus propugnant praesentiam Corporis D. N. Iesu Christi in Eucharistia. Contra Andream Volanum huius haereticae pestis in Lituania Archiministrum. Authore Petro Scarga Presbytero Societatis Iesu*, Vilnae 1582. Estreicher, t. 17, s. 133.

⁸⁹ Johann Wild (Ferus): *Annotationes in Ecclesiasten Salomonie.*

⁹⁰ Paz Domingo (XVI w.) portugalski dominikanin, humanista, orator

⁹¹ *Opus de sacerdotio contra Lutherum.*

⁹² Wilhelm Durand Starszy, Guillaume Durand, Durandus, Duranti Durantis (1230-1296) francuski kanonista pisarz liturgiczny, bp Mende. E. Przekop, *Durand Guillaume Starszy, Durand z Mende*, w: EK, t. 4, Lublin 1983, kol. 368-369.

Apologia Epistolarum Francisci Philelphi⁹³
 Sermones Lochmair⁹⁴ de S[anctis]
 Alfonsus Vocabularius brevilocus
 Dialogus S[ancti] Gregorii
 Canones et decreta conciliorum
 Catechismus Canisii
 Commentarius F[ratris] Dominici Soto in 4 Sententiarum
 Varia opuscula in Theologia
 Confessionale S. Antonini
 De patientia libri 3
 Ciceronis Philippica
 Tabula Sermonum de prato florido
 Biga salutis
 Marmotrectum
 Sermones Jacobi de Vitriaco⁹⁵
 Armandus Statutum Primi Regis Sigismundi
 Quaestiones Scoti
 Ordinarius ceremoniarum F[ratrum] Praedicatorum
 Commentarius Jacobi de Valentia⁹⁶ super psalmos
 Sermones Raulini de Sanctis
 Sermones Raulini Quadragesimales
 M[arci] Maruli bene vivendi instituta
 Operae Horarum sive meditationes Historice⁹⁷
 Summae Praedicatorum Philippi Lusitani tomus 2
 Casus Longini Bernardi⁹⁸ super decretales⁹⁹
 Promptuarium morale pars Hiemalis authore Thomae
 Historiae antiquitatis per folia descriptae
 Thesaurus novus de tempore et Sanctis
 Lombardica
 Sermones Nicolai Blonii
 Sermones Pomerii de tempore et Sanctis
 Sermones Leonardi de Utino de Sanctis
 Commentarius Surii

⁹³ Filelfo Francesco (1398-1481) Włoch, humanista, prawnik, retor

⁹⁴ Lochmeier Michael (XV w.)

⁹⁵ Jacques de Vitry (ok. 1170-1240) Francuz, kardynał, biskup Akki i Frascati, patriarcha Jerozolimy, dziekan Świętego Kolegium, magister teologii, jeden z organizatorów i uczestników V krucjaty, kaznodzieja, hagiograf, historyk. J. Bazydło, *Jakub z Vitry*, w: EK, t. 7, Lublin 1997, kol. 729.

⁹⁶ Diego de Valencia, Diego Moxena (ur. ok. 1350) hiszpański franciszkanin, teolog i polemista
⁹⁷ *Operae Horarum Subcisivarum Sive Meditationes Historice*.

⁹⁸ Bottoni Bernardo, Bernard z Botony, Parmeński (zm. 1266) włoski kanonista-dekretalista.
 H. Rybczyński, *Bernard z Botony*, w: EK, t. 2, Lublin 1976, kol. 299.

⁹⁹ Wydaje się, że chodzi o *Casus longi Bernardi super quinque libros decretalium*.

In quarto

Postilla Polichrani
 Instructorium conscientiae¹⁰⁰ Lopez¹⁰¹ codices 2
 Summa virtutum et vitiorum Peraldi tomi 2
 Iustae causae Gaspari Ulenbergii¹⁰² codices 2
 Homiliae Dominicales Peraldi
 Homiliae Helmesii de tempore et Sanctis
 Jansenii Homiliae
 Catechismus Catholicus Mespurgensis
 Quaestiones Spirituales conscientiae
 De Fide¹⁰³ Bealxami¹⁰⁴
 Paraphrases 2 iesti Lanspergii
 Enarrationes Pauli de Palacio in Matheum
 De missa¹⁰⁵ Joannis Fabri
 Processus Heningi¹⁰⁶
 Conciliationes locorum communium¹⁰⁷
 Summa Caietani
 Cathalogus haerescon philastrii
 Manuale Navarri
 Theologia iuridica
 De expresso Dei verbo
 Lactantius Historia Feri
 Coenae Domini Mysteria
 Epistola Bembi
 Homiliae in coenae misteria
 Homiliae Verati
 Homiliae Radulphi
 Ecclesiasticae Rhetoricae libri 6
 Eustachii Fidansae
 Conciliatio locorum communium
 Similia sacrae scripturae
 Via Regia¹⁰⁸ Fabri
 Pandectes Scrypturae

¹⁰⁰ *Instructorium conscientiae duabus contentum partibus, Fratre Ludovico Lopez in sacra Theologia Praesentato Ordinis Praedicatorum huius provintiae Hispaniae Autore.*

¹⁰¹ Lopez Luis (zm. 1595) hiszpański dominikanin, teolog

¹⁰² Ulenberg Kaspar (1549-1617) niemiecki pisarz teologiczny, tłumacz Biblii, konwertyta

¹⁰³ *De Fide et Symbolo libri quatuor quibus catholica fides sacri scripturis antiquissimorum Ecclesiae patrum observantionibus illustratur.*

¹⁰⁴ Beauxamis Thomas (1524-1589) francuski karmelita, teolog

¹⁰⁵ *De missa evangelica.*

¹⁰⁶ *Iudiciarius ordinis processus.*

¹⁰⁷ Seraphino Cumirano: *Conciliatio locorum communium totius Scripturae Sacra qui inter se pugnare videntur a Seraphino Cumirano Feltrense, Minoritanae Familiae edita.*

¹⁰⁸ *Via regia quo itinere Fidelis debeat ambulare, ut ad sempiternam requiem et pacem perveniat ex verbis Hieremiae Prophetiae pro concione explicata per D. Ioannem Fabrum ab Hailbrum, Metropolitanae Ecclesiae apud Augustam Vindelicorum Ecclesiasten Catholicum.*

Logica
 Secunda pars summae Silvestri
 Confutatio scripturarum
 Expositio trium librorum Aristotelis de anima
 Biblia
 De contemptu mundi Innocenti Papae
 Thesaurus novus de tempore et de Sanctis
 Decisiones aureae
 M[arci] Maruli Spalatensis bene vivendi institute
 De eruditione religiosorum F[ratris] Humberti libri 3
 Messias Christianorum
 Aristotelis libri de anima
 Marci Tullii Ciceronis¹⁰⁹ Rhetoricorum
 Compositio¹¹⁰ Stanislai Sokolovii

In octavo

Spicilegium
 Enchiridion Costeri
 Loci communes Hofmeisteri
 Berardi summa in commentario theologiae S[ancti] Thomae
 Concertatio Ecclesiae Catholicae in Anglia¹¹¹
 Locorum Theologicorum Fratris Melchioris Cano ordinis Praedicatorum¹¹²
 Opus Hieronimi Savonarola
 Alfonsus adversus omnes haereses
 Liber Dialogorum S[anctae] Catherinae Senensis¹¹³
 Noctes¹¹⁴ Attice Auli Gelli¹¹⁵
 Conclusio ex universa summa S[ancti] Thomae
 Historia Cochlaei
 Sermones Jacobi de Voragine de tempore et de sanctis
 Confutatio assertionis Lutheranae¹¹⁶
 Vita S[ancti] Jacinthi Latina authore F[ratre] Severino

¹⁰⁹ Cyceron.

¹¹⁰ *Compositio Sive Pro Dote Ecclesiastica Et Haereditate Christi Ad Ordines Poloniae Regni, Stanislai Socolovii Concio*. Estreicher, t. 18, s. 10.

¹¹¹ John Bridgewater: *Concertatio Ecclesiae Catholicae in Anglia adversus calvinopapistas et puritanos sub Elizabeth Regina quorundam hominum doctrina et sanctitate illustrium renovate*; Bridgewater John, Aquapontanus (ok. 1532-ok. 1596) angielski duchowny katolicki, historyk Kościoła Katolickiego w Anglii

¹¹² Melchior Canus: *Locorum Theologicorum libri 12*.

¹¹³ Katarzyna ze Sieny, Caterina Benincasa (1347-1380) święta, doktor Kościoła, włoska tercjarka dominikańska, mistyczka. A.M. Martinelli, *Katarzyna ze Sieny*, w: EK, t. 8, Lublin 2000, kol. 993-996.

¹¹⁴ *Notes Atticae*.

¹¹⁵ Aulus Gellius (125-180) łaciński autor i gramatyk

¹¹⁶ John Fisher (1469-1535) święty, męczennik, kardynał, bp Rochester, humanista. M. Daniluk, *Jan Fisher*, w: EK, t. 7, Lublin 1997, kol. 789-790].

Item Polonica autore Grodzicio¹¹⁷
 Rabanus¹¹⁸ de S[acramento] Eucharistiae
 De mediatore liber Gorscii¹¹⁹
 Orthodoxa confessionis Białobrescii
 Sermones Granatensis de tempore et Sanctis
 Aurea armilla
 Opera Polintii
 Matheologia
 Compendium Catholici Catechismi
 Sermones quadragesima Aegidii Topiarii
 Item eiusdem de tempore
 Officia Divi Ambrosii¹²⁰
 Novum testamentum cum scholiis Doctorum
 Scutum fidei
 Enchiridion Eckii
 Inventio novi testamenti
 Enarratio in Job S[ancti] Thomae Aquinatis
 Liber contrapositionum¹²¹
 Summa conciliorum et pontificum a S[ancto] Petro usque ad Julium tertium
 Chimeria¹²² Stanislai Orichovii¹²³
 Propugnaculum Ecclesiae
 Concilii Tridentini codices 3
 Loci communes philosophi martyris¹²⁴
 Copia Erasmi¹²⁵
 Sermones Lanspergii
 Institutio catholica

¹¹⁷ *O żywocie, cudach y postępku kanonizacyey Błogosławionego Jacinkta fundatora pierwszego w Polsce: braciey zakonu kaznodzieyskiego Dominika świętego czworo ksiąg, przez Oyca Antoniego Grodzickiego przeora krakowskiego Conwentu świętey Troycy tegoz zakonu wydane. Ciąła świętych w pokoiu pogrzebione sa, a imie ich zywie od narodu do narodu. Mądrość ich niech powiadają ludzie, a chwale ich niechay sławi Kościół.* Kraków 20 lipca 1595. Estreicher, t. 10, s. 485-486.

¹¹⁸ Rabanus Taurus Magnentius, Hrabanus, Rhabanus (780-856) francuski benedyktyn, arcybiskup Moguncji, teolog.

¹¹⁹ *Praelectionum plocensium... Liber secundus, sive de mediatore* (Coloniae 1580). Estreicher t. 6, s. 261.

¹²⁰ Ambroży, Ambrosius Aureliusz (339-397) święty, Ojciec i Doktor Kościoła, biskup Mediolanu. J. Kuczyńska-Mędrak, *Ambroży Ambrosius Aureliusz*, w: EK, t. I, Lublin 1976, kol. 411-416.

¹²¹ *Antikeimenon hoc est contrariorum sive contrapositionum liber.*

¹²² Stanislai Orichovii Roxolani Chimaera: *sive de Stancami funesta regno Poloniae secta. Attendite a falsis Prophetis: qui veniunt ad vos investitu ovium: intus autem sunt lupi rapaces.* Estreicher, t. 12, s. 446.

¹²³ Orzechowski Stanisław h. Oksza (1513-1566) polski ksiądz katolicki, kanonik przemyski, historyk, autor pism politycznych i religijnych.

¹²⁴ *S. Maximi Philosophi confessoris et martyris loci communes, ex saris et prophanis libris Graecis congesti, Ioanne Ribitto interpretere.*

¹²⁵ *De duplici copia verborum Ac rerum d. Erasmi Roterodami commentarii duo.*

Quaestiones in praedicabilia Aristotelis
 Cathena aurea S[ancti] Thomae Aquinatis
 Loci communes Joannis Didaci
 Rosa aurea
 Promptuarium Stapletoni
 Tractatus de Sacrificio missae
 Erotemata Dialectices
 Flores Doctorum
 Dieta salutis¹²⁶
 Tractatio de controversia
 Speculum missae¹²⁷
 De imitatione Christi Thomae de Kempis
 Canones concilii coloniensis
 De primatu Papae¹²⁸
 De vera praesentia corporis Christi in Eucharistia¹²⁹ Joannis Gare[tius]¹³⁰
 Examen ordinandorum¹³¹
 Eckius de Sacramentis
 Catechismus ad Paroches
 Processus¹³² Gregorii Samotulani¹³³
 Flagilluro Daemonum
 Calendarium iuxta statuta ordinis praedicatorum
 Item calendarium eiusdem instituti F[ratris] Didaci

¹²⁶ *Dieta salutis a Beato Bonawentura ultimata emendatum ac parisiis noviter impressum.*

¹²⁷ Aurifico, Bonfigli Niccolo, Johann Dobeneck (Johann Cochlaeus): *Speculum missae: ex antiquissimis quibusdam, ac vetustissimis Catholicae Ecclesiae patribus*; Aurifico, Bonfigli Niccolo (1529-1601) włoski karmelita ze Sieny; Johann Dobeneck (1479-1552) niemiecki humanista, teolog, ksiądz katolicki. H. Wojtyńska, *Cochlaeus, Dobeneck Johannes*, w: EK, t. III, Lublin 1979, kol. 531-532.

¹²⁸ Stanisław Orzechowski: *De prymatu Papae. Autore quodam Pio et eruditio viro. Hic accedit formula iusiurandi quo per Episcopos Regni Poloniae praestari solet etc* (1558). Estreicher, t. 12, s. 455.

¹²⁹ *De vera praesentia corporis Christi in Sacramento Eucharistiae.*

¹³⁰ Gare[tius] Jean (1499-1571) belgijski augustianin, polemista. L. Piechnik, *Gare[tius], Garret Jean*, w: EK, t. 5, Lublin 1989, kol. 868-869.

¹³¹ Petrus Binsfeld, Francisco de Borja: *Exactum examen ordinandorum seu theologiae pastoralis et doctrinae necessariae sacerdotibus curam animarum administrantibus enchiridion*; Francisco de Borja (Borgia), Franciszek Borgiasz (1510-1572) święty, hiszpański jezuita, generał zakonu. B. Natoński, *Franciszek Borgia, de Borja y Aragon*, w: EK, t. 5, Lublin 1989, kol. 449-450; Peter Binsfeld (ok. 1546-1598) flamandzki teolog i kanonista, biskup pomocniczy Trewiru (wszystkie jego dzieła wydano w 1611 r. w Bolonii. R. Rak, *Binsfeld Peter*, w: EK, t. 2, Lublin 1976, kol. 567.

¹³² *Processus Iuris brevior Joannis Andr. per Gregorium Shamotulanu Iuris pontificii doctore pro tyrunculis resolutus cum practica exemplari in Regno Polonię circa strepitum fori spiritualis observari solita.* Estreicher, t. 19, s. 196.

¹³³ Grzegorz z Szamotuł (1485-1541) archidiakon poznański, rektor Akademii Krakowskiej w latach 1537-1538.

De gratia et libero arbitrio opusculum¹³⁴
 Dictionarium trium linguarum murmelii¹³⁵
 Concordantiae Bibliae minores
 Dux peccatorum Ludovici Granatensis
 Hermanus Torentinus¹³⁶ de accentibus
 Organum Aristotelis
 Meditationes Beati Bonaventurae
 Historia Passionis Christi Joannis Feri
 Cathalogus Haereticorum
 De vera libertate Evangelica
 Enarrationes S[ancti] Thomae Evangeliorum Dominicalium et quadragesimalium
 per totum anni
 Elucidarius errorum ritus Ruthenici¹³⁷
 Fortalitium Fidei
 Homiliae Bedae aestivales
 Martialis Epigramma
 Calendarium Gregorianum
 Sermones Stapletoni Angli
 Item pars aestivalis eiusdem
 Item promptuarium Catholicum eiusdem
 Confessionale Martini Eisengrein Societats Jesu
 Compendium totius Theologicae veritatis
 Institutionum vitae spiritualis libri 6 F[ratris] Humberti ordinis Praedicatorum
 quinti generalis magistri cui additus est liber S[ancti] Vincentii de instructione
 religiosorum
 Commentarius Hofmeisteri in Marcum et Lucam

¹³⁴ Bernard z Clairvaux.

¹³⁵ Johannes Murmelius: *Dictionarium trium linguarum Joannis Murmelii. Nuper quam diligentissime correctum. Przez Jana Murmeliusa. Teraz nowo wydany y pilnie poprawiony.* Estreicher, t. 11, s. 635.

¹³⁶ Terentin Hernan.

¹³⁷ Jan Sakran, Sacranus z Oświęcimia h. Wieniawa (1443-1527) kanonik krakowski i kujawski, rector Akademii Krakowskiej, kapelan i spowiednik polskich królów, agent dyplomatyczny. H. Barycz, *Jan z Oświęcimia*, w: PSB, t. 10, Wrocław-Warszawa-Kraków 1962-1964, s. 467-468; *Elucidarius errorum ritus Ruthenici* (ok. 1500). Estreicher, t. 16, s. 13.

INWENTARZE MŁODSZE

Łowicz

Officina Librariae

Libri D[ivi]. Augustini 14 codices
 D[ivi]. Dionisius Carthus¹³⁸ in undecim voluminibus
 D[ivi]. Chriisostomus¹³⁹ in quinque voluminibus
 D[ivi]. Thomae Aquinatis Codices novem
 Bellarmini¹⁴⁰ Codices octo in 8 nonus Codex in folio
 Granatensis Codices sex
 Bibliae sacrae Codices quatuor
 Libri Prophetici in parvo folio
 Psalterium cum quodam Reyneri¹⁴¹ Paraphrasi
 Psalmi enarrati et castigati
 Concordantiae Codices duo Textus Sententiarum. Textus Sententiarum Lombardi¹⁴²
 Richardus¹⁴³ super quarum Sententiarum
 Epitoma Lombardi conclusionum theologiarum in 4 Sententias
 Compilatio decretalium Gregorii IX aliud exemplarium tale
 Decreti ac testis Constitutiones elementiae
 S[ancti]. Joannis Damasceni¹⁴⁴ opera volumen 1
 D[ivi] Cypriani¹⁴⁵ opera volumen unum
 D[ivi] Antonini¹⁴⁶ codicum 3
 D[ivi]. Gregorius super Job codex 1¹⁴⁷

¹³⁸ Dionizy Kartuz, Dionisius Ryckel Cartusianus (1402/03-1471), bł., kartuz, belgijski teolog i mistyk. A. Bazieliuch, *Dionizy Kartuz*, w: EK, t. 3, Lublin 1979, kol. 1339-1340.

¹³⁹ Jan Chryzostom (Złotousty) ok. 350-407, św., doktor Kościoła i jeden z Jego Ojców, bp Konstatynopola, uznawany za największego kaznodzieję kościoła Wschodu. F. Drączkowski, *Jan Chryzostom, Jan Złotousty*, w: EK, t. 7, Lublin 1997, kol. 766-769.

¹⁴⁰ Bellarmin Robert, Franciszek, Romulus, Robert (1542-1621) jezuita, kardynał, włoski teolog. *Bellarmin Franciszek, Romulus, Robert*, w: EKość., t. 2, Warszawa 1873, s. 114-120.

¹⁴¹ Rainerio, Rayner (Rajner) Snoygoudanus, Reiner Sacchoni (XIV w.) włoski dominikanin, inkwizytor w północnych Włoszech. J. Archutowski, *Sacchoni Reiner*, w: PEK, t. 35-36, Warszawa 1912, s. 8.

¹⁴² Piotr Lombard (1100-1160/64) słynny włoski teolog średniowieczny, arcbp Paryża ok. 1158/1159. R. Jałbrzykowski, *Lombard Piotr*, w: PEK, t. 23-24, Warszawa 1911, s. 397.

¹⁴³ Ryszard od św. Wiktora (?) (1123-1173) wiktoryn, szukał rozumowego uzasadnienia wszelkich dogmatów. M. Stefanowski, *Ryszard od św. Wiktora*, w: PEK, t. 33-34, Warszawa-Lublin-Łódź 1914, s. 383.

¹⁴⁴ Jan Damasceński, Jan z Damaszku (ok. 650-ok. 750) św., doktor Kościoła, pisarz chrześcijański. R. Knapiński, *Jan z Damaszku, Jan Damasceński*, w: EK, t. 7, Lublin 1997, kol. 782-784.

¹⁴⁵ Cyprian (200/210-258) św., męczennik, bp Kartaginy. B. Iwaszkiewicz-Wronikowska, *Cyprian*, w: EK, t. 3, Lublin 1979, kol. 690-694.

¹⁴⁶ Antonin Pierozzi.

¹⁴⁷ Grzegorz I Wielki: *Moralia seu Expositio in Job*.

Lanctantii opera codex 1
 D[ivi] Caietani¹⁴⁸ Commentaria in 4. Evangelia
 Nicephori¹⁴⁹ Hise Ecclesiasticae¹⁵⁰ codices 2
 Eusebii Pamphili¹⁵¹ Hise Ecclesiasticae¹⁵² codices 2
 De scriptoribus Ecclesiasticis¹⁵³ Joannis abbatis Spanhemensis¹⁵⁴
 Manuale Navari
 Summa Silvestrina¹⁵⁵
 Summa Baptistimana¹⁵⁶
 Summa Angelica¹⁵⁷
 Summa¹⁵⁸ Caietani¹⁵⁹
 Tractatus sacerdotalis de Sacramentis¹⁶⁰
 Sine principio de maleficiorum generibus
 Pupilla oculi¹⁶¹ Joannis de Burgo¹⁶²
 Jacobi Gorscy¹⁶³ Praelectionum Plocensium de Baptismo et aliis quibus¹⁶⁴

¹⁴⁸ Gaetano dei Conti di Tiene, Kajetan z Tieny (1480-1547) św., Włoch, założyciel zakonu teatynów. M. Jacniacka, *Kajetan z Tieny*, w: EK, t. 8, Lublin 2000, kol. 339-341.

¹⁴⁹ Nicephorus Callistus Xantopoulos z Konstantynopola (XIII/XIV w.) ostatni grecki historyk kościelny. Z. Chelmicki, *Nicefor Kallistus*, w: PEK, t. 27-28, s. 382.

¹⁵⁰ *Ecclesiasticae historiae libri*. Szady, s. 234.

¹⁵¹ Euzebiusz Pamfilusz, Euzebiusz z Cezarei Palestyńskiej (ok. 263-339), bp Cezarei, historyk kościelny. F. Drączkowski, *Euzebiusz z Cezarei*, w: EK, t. 4, Lublin 1983, kol. 1351-1355.

¹⁵² *Historia ecclesiastica*.

¹⁵³ *Liber de scriptoribus ecclesiasticis*.

¹⁵⁴ Trithemius von Tritenheim Johann, (1462-1516), opat Sponheim, niemiecki benedyktyn. Z. Chelmicki, *Jan Trithemius*, w: PEK, t. 17-18, Warszawa 1909, s. 378-379.

¹⁵⁵ Prierias Mazzolini Silvestro: *Summae Sylvestrine quae summa summarum*. Szady, s. 229.

¹⁵⁶ Baptista de Salis, Baptista Trovamala: *Summa casuum utilissima per... Baptistam de Salis... que Baptistimana nuncupatur 1484, impressum per Magistrum Nicolaum Girardegnum*. Catalog dels incunables de la Biblioteca Publica Episcopal del Seminari de Barcelona, <http://www.bibliotecaepiscopalbcn.org/FOTOSBARRA/File/Incunables.pdf>

¹⁵⁷ Anioł de Clavasio: *Summa angelica de casibus conscientiae*.

¹⁵⁸ *Summa Caietana*, Lugduni 1530 [Szady, s. 188].

¹⁵⁹ Kajetan, Thomas de Vio (1468-1534) włoski dominikanin, kardynał, teolog i filozof. P. Moskal, *Kajetan, Thomas de Vio*, w: EK, t. 8, Lublin, kol. 338-339.

¹⁶⁰ Mikołaj z Błonia: *Tractatus Sacerdotalis de Sacramentis*, 1487 [Szady, s. 230].

¹⁶¹ *Pupilla oculi. De septem sacramentorum administratione: de decem preceptis decalogi/ ceteris[ue] ecclesiasticorum officiis*.

¹⁶² Burgh [Borough] John, Joannes de Burgo (XIV w.) wybitny angielski teolog, kanclerz Uniwersytetu w Cambridge. viaLibri, http://www.vialibri.net/item_pg/1600788-1514-burgh-john-pupilla-oculi-septem-sacramentorum-administrartion-decem-preceptis-decalogi.htm.

¹⁶³ Jakub Górski (1525-1585) polski ksiądz, teolog-polemista. E. Ozorowski, *Górski Jakub*, w: EK, t. 5, Lublin 1989, kol. 1387-1388.

¹⁶⁴ *Praelectionum plocensium liber primus, sive de baptismo recens natorum. Si quid dictum imprudenter et praeter sanctae Ecclesiae Romanae consuetudinem sit, pro non dicto habeatur*, Coloniae 1572, apud Maternum Cholinum. Estreicher, t. 6, s. 261.

Titelmanus¹⁶⁵ de Septem Sacramentis
 Hannibalis Roselli¹⁶⁶ de 7. Sacramentis¹⁶⁷
 De Eucharistia Georgii Wicelii¹⁶⁸ et D[omini]. Bessarionis Patriarchae¹⁶⁹
 Summa de Ecclesia¹⁷⁰ Joannis de Turre cremata¹⁷¹
 De divinis Catholicae Ecclesiae officiis¹⁷² per Melchiorem Hinttorpium¹⁷³
 Confutatio Parlegomenon (sic!) Brentii¹⁷⁴, per Stanislaum Hosium¹⁷⁵ Exemplaria 2
 Catechismus Michaelis Merspurgensis Episcopi¹⁷⁶
 Confessio Catholicae fidei¹⁷⁷ Stanislai Hosii
 Alius (sic?) item liber sub eodem titulo sine auctoris nomine in synodo Petricoviensi factus
 De divinis Apostolicis Ecclesiasticis Traditionibus¹⁷⁸ liber Martini Peresii¹⁷⁹ codex 1

¹⁶⁵ Titelman Frans, Franciscus Hasseltensis/ Franciscus van Hasselt (1502-1537), kapucyn, belgijski teolog. A. Duda-Dziewierz, *Titelman (Titelmans) Franciszek*, w: PEK, t. 39-40, Warszawa-Lublin-Lódź 1914, s. 160-161..

¹⁶⁶ Hannibal Rosselli (1525-1593) włoski franciszkanin-obszernik (bernardyn), przedstawiciel hermetyzmu filozoficznego w Polsce, spowiednik Stefana Batorego. W. Murawiec, *Roselli (Roselli, Rosellius, Rosselius) Hannibal*, w: PSB, t. 32, Wrocław-Warszawa-Kraków 1989-1991, s. 130-132.

¹⁶⁷ *De Septem Sacramentis Ecclesiae Catholicae Fratris Hannibalis Rosselli Calabri, Ordinis Minorum Regularis Observantiae, Theologiae et Philosophiae ad S. Bernardinum Cracoviae Professoris Liber, in ordine Commentariorum in Mercurium Trismegistum nonus, Posnaniae*, Posnaniae 1589 in officina typographica Ioannis Wolrabi. Estreicher, t. 15, s. 375..

¹⁶⁸ Witzel (Wicelius) Georg (1501-1573) niemiecki teolog, który przeszedł na protestantyzm, ale dążył do unii katolicyzmu z luteranizmem.

¹⁶⁹ Bessarion Basilius (1403-1472) grecki kardynał, prawosławny metropolita Nicei, patriarcha tytularny Konstantynopola, teolog, filozof, humanista, dyplomata. Z. Włodek, *Bessarion*, w: EK, t. 2, Lublin 1976, kol. 329.

¹⁷⁰ *Summa de Ecclesia*.

¹⁷¹ Torquemada Juan de (1388-1468) hiszpański dominikanin, kardynał, biskup Sabina e Poggio Mirteto. J. Ryster, *Torquemada Jan (Juan de Turrecremata)*, w: PEK, t. 29-40, Warszawa-Lublin-Lódź 1914, s. 201-202..

¹⁷² *De divinis Catholicae Ecclesiae officiis et mysteriis*.

¹⁷³ Hittorp Melchior (1525-1584) kanonik przy Mariengarten w Kolonii, wydawca źródeł liturgicznych. W. Nowak, *Hittorp Hieronim*, w: EK, t. 6, Lublin 1993, kol. 1085.

¹⁷⁴ *Confutatio prolegomenon Brentii qua primum scripsit adversus venerabilem virum Petrum a Soto, deinde vero Petrus Paulus Vergerius apud Polonos temere defendenda suscepit. Autore Stanislao Hosio Episcopo Varmiensi. Opus elegantissimum nunc recens aeditum, et in quinque libros distributum, nostri temporis haereses primum ab origine recensens, dein eas complectens controversias maximas, quae nunc de fide et religione potissimum agitantur, uti sequens mox pagina indicabit*, Coloniae 1560, apud Maternum Cholinum. Estreicher, t. 7, s. 283.

¹⁷⁵ Hozjusz Stanisław (1504-1579) Sługa Boży, kardynał, bp warmiński, teolog. J. Misiurek, *Hozjusz Stanisław*, w: EK, t. 6, Lublin 1993, kol. 1257-1260.

¹⁷⁶ Helsing Michael, Sidonius Michael (1506-1561) bp Merseburga, tytularny arcybiskup Sydonu. J. Niedzielski, *Sidonius Michał*, w: PEK, t. 35-36, Warszawa 1915, s. 230-231.

¹⁷⁷ *Confessio Catholicae Fidei Christiana*. Estreicher, t. 7, s. 278-281.

¹⁷⁸ *De divinis apostolicis, atque ecclesiasticis traditionibus*.

¹⁷⁹ Perez Martin de Ayala (1504-1566) arcybiskup Walencji, wybitny hiszpański teolog i humanista. J. Niedzielski, *Perez Marcin de Ayala*, w: PEK, t. 31-32, Warszawa 1913, s. 79.

Confessio Augustiniana in 4 lib[ros]¹⁸⁰ digesta per Hieronimum Torrensem Societatis Jesu¹⁸¹
 Synopsis novi Evangelij¹⁸² Hadriani Junga Societatis Jesu¹⁸³
 Autoritatum de fide spe et charitate in summa Canisiana pars 1 auctore Anonymo Praeceptorium¹⁸⁴ Gostcalci Augustiniani¹⁸⁵
 De Christi in terris Ecclesia libri tres¹⁸⁶ Laurentii Arturi Societatis Jesu¹⁸⁷ volumen 1
 Speculum aureum 10 praeceptorum¹⁸⁸ Henrici Herp¹⁸⁹
 Joannis Tritterhemi liber de questionibus et quibus (?) alia
 Theologia iuridica¹⁹⁰ Joannis Baptistae Fickleri¹⁹¹
 Loci communes rerum theologicarum¹⁹² Joannis Hofmeisteri

¹⁸⁰ *Confessio Augustiniana in libros quattuor distributa, et certis capitibus locorum theologicorum, qui sunt hodie scitu dignissimi, comprehensa: nunc primum ex omnibus B. Aurelii Augustini libris in unum opus bona fide ac studio singulari redacta per D. Hieronymum Torrensem...*, Dillingen 1567, Sebald Mayer

¹⁸¹ Torres Hieronim, Jerome (1527-1611), hiszpański jezuita, teolog. A. Duda-Dziewierz, *Torres (Torrensis, Turrianus) Hieronim*, w: PEK, t. 29-40, Warszawa-Lublin-Lódź 1914, s. 202-203.

¹⁸² *Synopsis Novi Evangelij. Seu de Doctrina, Moribus, Fructibus, characteribus, et horrendis atque implacabilibus in religione dissidis Sectariorum huius temporis, qui dici volunt Evangelici. Libri tres. Vindictis Ministri Radeoviensis Calviniani oppositi, ab Hadriano Jungo Societatis Jesu Theologo. Alia, quae his libris pertrecantur, pagina quae sequitur indicabit*, Posnaniae 1595, 1597, apud Viduam et Haeredes Joannis Wolrabi. Estreicher t. VII, s. 665-666; Dzieło polemiczne

¹⁸³ Junga (Junge, Jounge) Adrian (1550/51-1607) polski jezuita, kaznodzieja, pisarz polemiczny. L. Grzebień, *Junga, Junge, Jounge Adrian*, w: EK, t. 8, Lublin 2000, kol. 251.

¹⁸⁴ *Preceptorium domini Gotscalci hollen de ordine heremitarum sancti Augustini*.

¹⁸⁵ Hollen Gottschalk (1411-1481) niemiecki augustianin, kaznodzieja, pisarz teologiczny. HOLLEN, Gotschalk – Artikel – SPIEGEL WISSEN – Lexikon, Wikipedia und SPIEGEL – Archiv, <http://wissen.spiegel.de/wissen/dokument/dokument.html?id=57200363&suchbegriff=HOLLEN,%20Gottschalk&top=Lexikon>.

¹⁸⁶ *De Christi in terris Ecclesia, quae nam, et penes quos existat. Libri tres. In quibus Calvinianos, Lutheranos et caeteros, qui se Evangelicos nominant, alienos a Christi Ecclesia esse, argumentis signisque clarissimis demonstratur, et simul Apologia Assertionum eiusdem inscriptionis contra falsas Antonii Sadeelis criminationes continetur. Auctore Laurentio Faunteo Societatis Jesu Theologo*, Excussum Posnaniae 1584, Joannes Wolrab. Estreicher, t. 5, s. 178; Dzieło polemiczne

¹⁸⁷ Faunt Lawrence Arthur (1554-1591) angielski jezuita z Lancaster, zmarły w Wilnie, wykładał teologię w Poznaniu. L. Grzebień, *Faunt Lawrence Arthur*, w: EK, t. 5, Lublin 1989, kol. 77.

¹⁸⁸ *Speculum aureum decem praeceptorum*.

¹⁸⁹ Herp (Harphius) Hendrik (pocz. XV w. – 1477) holenderski bernardyn, kaznodzieja, pisarz acetyczno-mistyczny. M. Daniluk, A. Wiśniowski, *Herp, Harphius Hendrik*, w: EK, t. VI, Lublin 1993, kol. 801-802].

¹⁹⁰ *Theologia iuridica, seu ius civile theologicum, Excudebat Sebaldus Mayer*, Dilingen 1575.

¹⁹¹ Fickler Johann Baptist (1533-1610) znany niemiecki jurysta, pisarz i radca dworu księcia Maksymiliana I. Johann Baptist Fickler, http://de.wikipedia.org/wiki/Johann_Baptist_Fickler.

¹⁹² *Loci comunes rerum theologicarum, quae hodie in Controversia agitantur, ad regulam et consensum verae catholicaeque Ecclesiae e S. Patrum sententis confecti F. Ioanne Hofmeisero Augustiniano auctore*.

Loca praecipua fidei christianae¹⁹³ a Paulo Weidnero iudico christiano¹⁹⁴
 Enchiridion controversiarum de religione¹⁹⁵ Francisci Costeri Societatis Jesu¹⁹⁶
 Scholion in omnes novi Testamenti libros¹⁹⁷ Taciti Nicolai Zeger¹⁹⁸ minoritis
 Flores Bibliae seu loci communes¹⁹⁹ Thomae Hybernici²⁰⁰ exemplaria 2
 Compendium privilegiorum mendicantium Joannis a Sorbo
 Joanis Pici Mirandulae²⁰¹ quid commentario
 Scopi Bibli²⁰² Alberti Novicampiani²⁰³ exemplaria 2
 De aeterna Dei praedestinatione et reprobatione sententia²⁰⁴ domini Joannis a Bo-
 nonia²⁰⁵
 Coacervatio locorum de bonis operibus²⁰⁶ Georgii Wic²⁰⁷.
 In archemoniam Evangelicam commentario Richardi Luth

¹⁹³ *Loca praecipua fidei christianae.*

¹⁹⁴ Weidner Paul (1524-1585) niemiecki Żyd, który przeszedł na chrześcijaństwo, profesor na uniwersytecie w Wiedniu, lekarz. viaLibri – Loca praecipua fidei Christianae, collecta, & explicata – WEIDNER, Paul – 1559, http://www.vialibri.net/item_pg/3196317-1559-weidner-paul-locapraecipua-fidei-christianae-collecta-explicata.htm.

¹⁹⁵ *Enchiridion controversiarum praecipuarum nostri temporis de religione in gratiam sodalitatis Beatissimae Virginis Mariae, Authore R. P. Francisco Costero Societatis Iesu S. Theol. Doctore.*

¹⁹⁶ François de Koster, Costerus Franciscus (1532-1619) flamandzki jeuita, teolog i kaznodzieja. A. Ciepliński, *Coster Franciszek*, w: PEK, t. 7-8, Warszawa 1906, s. 209.

¹⁹⁷ *Scholion in omnes novi Testamenti libros, quo loci difficiles... sunt explicati.*

¹⁹⁸ Zegers Tacitus Nicholas (zm 1559) belgijski franciszkanin, sławny egzegeta. Nicholas Tacitus Zegers – Wikipedia, the free encyclopedia, http://en.wikipedia.org/wiki/Nicholas_Tacitus_Zegers.

¹⁹⁹ *Flores Bibliorum sive loci communes omnium fere materiarum ex veteri et novo Testamento excerpti* [Szady, s. 267].

²⁰⁰ 64 Thomas of Palmerston, Ireland, Thomas de Hibernia, Hybernicus, Thomas Palmeranus (ok. 1270-1340) irlandzki pisarz religijny. Thomas of Ireland – Wikipedia, the free encyclopedia, http://en.wikipedia.org/wiki/Thomas_of_Ireland.

²⁰¹ Giovanni Francesco Pico della Mirandola, Franciszek Pik, Franciszek Mirandola (1463-1494) włoski dominikanin, filozof, uczony, pisarz. R. Jałbrzykowski, *Mirandola*, w: PEK, t. 27-28, Warszawa 1912, s. 82-83.

²⁰² *Scopus Biblicus veteris et novi Testamenti, cum Annotationibus summae doctrinae christianaе complectentibus authore Alberto Novicampiano. Eiusdem praefatio ad Joannem Sigismundum Regis Ung. filium. Sapien. XIII. Vani sunt omnes homines in quibus non est scientia Dei. Ad lectorem idem disticho comprehensum. Est sat si Christi studeas cum caetera nescis, Illius ignarus omnia vana scies* wiele wydań. Estreicher, t. 12, s. 202.

²⁰³ Nowopolski (Nowopolczyk) Wojciech, Novicampianus Albert (ok. 1504-1559) krakowski doktor medycyny, teolog i filolog. L. Hajdukiewicz, *Nowopolczyk (Novicampianus, Nowopolski) Wojciech*, W: PSB, t. 23, , Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1978, s. 377-379.

²⁰⁴ *De aeterna Dei praedestinatione et reprobatione sententia Don Ioannis a Bononia sacre Theologie professoris, Lovanii 1554.*

²⁰⁵ Jan z Bolonii, Giovanni Bologni (ok. 1518-1564).

²⁰⁶ *Coacervatio locorum utriusque testamenti de absoluta necessitate bonorum a fide operum... emaculata*, Coloniae 1548

²⁰⁷ Witzel.

Panoplia Evangelica²⁰⁸ Wilhelmi Lendani²⁰⁹
 S.[ancti] Prosperi²¹⁰ impugnatores Evangelistarum meruli (?)
 In 4 Evangelia et Apostolicos scholia²¹¹ Joannis Gaguei²¹²
 In omnes D[ivi] Pauli Epistolas scholia²¹³ eiusdem
 Exegosis in Epistolam ad Romanos Joannis Ferri ibidem dialogus de Calice La-
 icorum et uxoribus clericorum²¹⁴ Stanislai Hosii
 Joannis Ferri in Joannem Ennarationes²¹⁵
 Quaestiones Evangeliorum Joannis de turre cremata
 Conradi Clingii²¹⁶ Loci communes²¹⁷
 Summa Praedicatorum²¹⁸ Joannis Bromiardi²¹⁹ volumina 2

²⁰⁸ *Panoplia evangelica, sive de verbo Dei scriptum atque...non scriptum et quae ad Traditiones Apostolicas pertinent pertractantur et adversus infesta Catholicae Iesu Ecclesiae hostium tela defenduntur* Vvillhelmo Lindano Dordraceno S. Th. Authore. Szady, s. 218.

²⁰⁹ Willelm Damas van der Linden, Willem van der Lindt (1525-1588) holenderski bp Roermonde (1562-1588) i Gent (1588), inkwizytor. Wilhelmus Lindanus – Wikipedia, http://nl.wikipedia.org/wiki/Wilhelmus_Lindanus.

²¹⁰ Prosper Aquitanus (ok. 390-463 r. n.e).

²¹¹ *In Quatuor Sacro Sancta Iesu Christi Evangelia necnon Actus Apostolicos, facillima clarissimaque scholia, ex praecipuis Graecorum et Latinorum scriptis selecta, per D. Ioannem Gagneium, Parisinum Theologum.*

²¹² Jean de Gagny, Jean de Gagnee, Joannes Gagnaeus, Joannes Gagneius (zm. 1549) francuski teolog, komentator części Nowego Testamentu, rektor Uniwersytetu Paryskiego (Sorbonny), kolekcjoner rękopisów. Jean de Gagny – Wikipedia, the free encyclopedia, http://en.wikipedia.org/wiki/Jean_de_Gagny.

²¹³ *Brevissima et facillima in omnes diui Pauli epistolas scholia, itidem in septem Canonicas epistolas et d. Ioannis Gagneii.*

²¹⁴ *Dialogus de eo num Calicem Laicis et uxores Sacerdotibus permitti, ac divina officia vulgari lingua peragi fas sit. Authore Stanislao Hosio Episcopo Varmiensi.* Estreicher, t. 7, s. 283-284.

²¹⁵ *Ennarationes in Joannem.*

²¹⁶ Kling Konrad, Clingius Conradus niemiecki franciszkanin, kaznodzieja w Erfurcie. K. Pufke, *Cling. Clingius Konrad*, w: PEK, t. 7-8, Warszawa 1906, s. 125.

²¹⁷ *Loci communes theologici.*

²¹⁸ *Summa Praedicatorum omni eryditione refertissima, explicans praecipuos catholicae disciplinae sensus et locos que omnibus dominici Gregis Pastoribus divini Verbi Praeconibus, animarum fidelium ministries et sacrarum Literarum cultoribus longe utilissima ac pernecessaria est: nunc demum post alias aeditiones diligentius ac laboriosus (quod fieri potuit) recognita et Summariis in singulis captibus huberrimis aucta et illustrata cum indice, qui perinde ac summa ipsa bipertitus iam recens prponitur et adicitur tergemino nempe Capitum rerum memorabilium et materierum omnium, quae per Annum, Adventum et Quadragesimam iuxta Sacrosanctae Romanae Ecclesiae Evangelia sacris concionatoribus usuvenire possunt auctore Joanne Bromiardo Dominicanae familiae Theologo praestantissimo.*

²¹⁹ Bromyard (de Bromierde) John (zm ok. 1390) angielski dominikanin, teolog i prawnik. J. Niedzielski, *Bromyard (de Bromierde) Jan*, w: PEK, t. 5-6, Warszawa 1905, s. 161.

Summa Praedicatorum²²⁰ Philippi Diez²²¹ volumina 2
 Notae Canisii²²² de Sanctis
 Promptuarii Catholicici²²³ Stapletoni exemplaria 2
 Epithomae Concionum²²⁴ Osory
 Osorii Conciones Quadragesimales
 Conciones²²⁵ Topiarii²²⁶ de Sanctis
 Jacobi Schaepperi Conciones volumina 2
 Sermones de Sanctis Pepini²²⁷
 Helmesii in Epistolas et Evangelia totius anni homiliae 2 tomi
 Lanspergii in Epistolas et Evangelia totius anni²²⁸ 2 exemplaria
 Homiliae Bedae²²⁹ de Sanctis hiemales quadragesimales²³⁰
 De Imitatione Christi²³¹ Thomas de Kempis²³²
 Rosarium Sermonum S. Bernardini de Bustis pars 1
 Sermones Thesauri de Sanctis 2 exemplaria
 Pomerius de tempore
 Sermones²³³ Pauli Wan²³⁴
 Sermones Biblici exemplaria 2

²²⁰ *Summa praedicatorum ex omnibus locis communibus locupletissima edita a fratre Philippo Diaz Lusitano Praedicatorum ordinis fratrum Minorum Provinciae S. Iacobi.*

²²¹ Luzytani Diez (Diaz) Felipe (ok. 1550-ok. 1601) portugalski bernardyn. C. Sokołowski, *Diaz Filip*, w: PEK, t. 9-10, Warszawa 1906, s. 11.

²²² Kanizjusz Piotr, Petrus Canisius, Pieter de Hondt (1521-1597) św.; wybitny holenderski jezuita, profesor teologii i kaznodzieja. M. Bartynowski, *Kanizjusz Piotr*, w: PEK, t. 19-20, Warszawa 1910, s. 231-233.

²²³ *Promptuarium catholicum, ad instructionem concionatorum contra haereticos nostri temporis, super omnia Evangelia totius anni, tam Dominicalia, quam de Festis ... auctore Thoma Stapletono, Anglo, S. Theol. Doct. Et Regio Professore Lovanii.* Szady, s. 261.

²²⁴ *Concionum epitome.* Szady, s. 238.

²²⁵ *Conciones in evangelia et epistolas quae dominicis diebus.* Szady, s. 268.

²²⁶ Topiarius Gilles Dominique (zm. 1579) dominikanin. CCUC/All Locations, http://ccuc.cbuc.cat:2082/search~S23*cat?/aTopa,+Gabriela/atopa+gabriela/51%2C-1%2C0%2CE/2browse

²²⁷ Guillaume Pepin (ok. 1465-1533), francuski dominikanin, doktor teologii, profesor Sorbony. Risultato della ricerca Web OPAC ICCU, http://edit16.iccu.sbn.it/scripts/iccu_ext.dll?f=n=11&res=9445

²²⁸ *Ioannis Iusti Lanspergii Bavari Carthusiani Omnium epistolarum ac evangeliorum dominicalium totius anni enarationes.* Szady, s. 217.

²²⁹ Beda Czcigodny, Beda Venerabilis (673-735) św., doktor Kościoła, benedyktyń, angielski teolog, historyk. M. Starowieyski, *Beda Czcigodny, Beda Venerabilis*, w: EK, t. 2, Lublin 1976, kol. 169-172.

²³⁰ *Homiliae Venerabilis Bedae... hyemales et quadragesimales de sanctis.*

²³¹ Thomae a Kempis... *De imitatione Christi. Libri quatuor.* Szady, s. 266.

²³² Tomasz a Kempis (1380-1471) niemiecki kanonik regularny św. Augustyna, teolog, mistyk. A. Duda-Dziewierz, *Tomasz a Kempis*, w: PEK, t. 39-40, Warszawa-Lublin-Lódź 1914, s. 191.

²³³ *Promptuarium sermonum dominicalium totius anni.* Szady, s. 271.

²³⁴ Wan (Wann) Paul (zm. 1489) niemiecki doktor teologii, profesor w Wiedniu, kanonik w Passawie. M. Bartynowski, *Wann Paweł*, w: PEK, t. 41-42, Warszawa-Lublin-Lódź 1915, s. 102.

D[ivi] Eusebii²³⁵ volumina 2 amul (?)
 Tabulae Evangelicae et Epistulariae D. Laurentii
 Enchiridion locorum communium adversus Lutheranos²³⁶ Joannis Eckii
 Concordantiae materiarum ex sacris litteris²³⁷ Antonii a Konygstein minoritis²³⁸
 De ratione et sacrificio Missae²³⁹ Crety Episcopi Plocensis²⁴⁰
 Phrases divinae scripturae²⁴¹ Bartholomei Vesthemeri²⁴²
 Homiliarium doctorum
 Homiliae Joannis Fabri²⁴³
 Epithomae Nauseae
 Postilla²⁴⁴ Gwilhelmi²⁴⁵
 Polianthea²⁴⁶ Dominici Nanii²⁴⁷ exemplaria 2
 Legenda Lombardica²⁴⁸
 Postillae tres carentes principio et fine
 4. volumina sermonum manuscripta
 Vita Patrum²⁴⁹
 Postilla x. Skargi
 Messias x. Karnkowskiego²⁵⁰

²³⁵ Euzebiusz (zm. 309/310) św., papież. J. Bazydło, *Euzebiusz*, w: EK, t. 4, Lublin 1983, kol. 1351; lub Euzebiusz z Vercelli (ok. 285-371) św., bp Vercelli. M. Starowieyski, *Euzebiusz z Vercelli*, w: EK, t. 4, kol. 1357.

²³⁶ *Enchiridion locorum communium adversus Lutheranos. Joanne Eckio autore*. Estreicher, t. 5, s. 6.

²³⁷ *Concordantiae breviores, omnium ferme materiarum ex sacris Bibliorum libris*.

²³⁸ Broickwy von Königstein Antonius (ok. 1470-1541) niemiecki franciszkanin, teolog, kaznodzieja, wielokrotny gwardian [viaLibri – Book Search Results., http://www.vialibri.net/cgi-bin/book_search.php?keyword=Broickwy+von+K%F6nigstein+Antonius&act=quick&refer=start&sort=yr&order=asc&hi_lo=hi&curr=USD&SearchAll=Search]

²³⁹ *De ratione et Sacrificio Missae Andreas Cricius Episcopus Plocensis, Cracoviae 1528, per Mathiam Scharffenbergk*.

²⁴⁰ Krzycki Andrzej.

²⁴¹ *Phrases Seu Modi Loquendi Divinae Scripturae, Ex sanctis et Orthodoxis Scriptoribus*.

²⁴² Westhemer (Vesthemer, Westheimer) Bartolomeus (1499-1570) teolog, drukarz. Westheimer, Bartholomeus – Historische Bestände, http://archive.thulb.uni-jena.de/hisbest/receive/HisBest_person_00000505

²⁴³ Faber Joannes, Heigerlin Johannes (1478-1541) bp wiedeński, słynny kaznodzieja i pisarz teologiczny. C. Sokółowski, *Faber Jan*, w: PEK, t. 11-12, Warszawa 1907, s. 178.

²⁴⁴ *Postilla Gwilhelmi de Militona super Leviticum*.

²⁴⁵ Guilelmus de Militona.

²⁴⁶ *Polyanthea cum additionibus Dominici Nani Mirabellii artium et decretorum Doctoris: Saponen. Archipresbyteri ; Apostolique Protonotarii Polyanthea foeliciter incipit*.

²⁴⁷ Mirabelli Nani Domenico.

²⁴⁸ Jacobus de Voragine: *Legenda aurea Sanctorum, sive Lombardica historia*. Szady, s. 209.

²⁴⁹ Grzegorz z Tours (św.): *Vita Patrum*; Grzegorz z Tours, Georgius Florentinus (538-594) św., bp Tours, historyk, hagiograf. B. Falczyk, *Grzegorz z Tours, Georgius Florentinus*, w: EK, t. 6, Lublin 1993, kol. 323-324.

²⁵⁰ *Je M. księdza Stanisława Karnkowskiego. Arcybiskupa Gnieźnieńskiego, Messiasz: albo, Kazania; O upadku y naprawie rodzaju ludzkiego, przez przyście na świat Pana naszego Jesusa*

Drugi exemplarz Messias popolu z Eucharistią²⁵¹
 Trzeci sama Eucharistia
 Bernardini Seynensis²⁵² 2 volumina
 Conciones Granatanensis²⁵³ tomus 2dus
 Sermones Jacobi de Voragine volumina 3
 Jesus in Passione
 Postila parva Nausea
 Catechismus Romanus
 Dionisius²⁵⁴ super 5 libros Moizy²⁵⁵
 Sermones de Utino de Sanctis
 Constitutiones

Libri saeculares

Dictionarium²⁵⁶ Calepini²⁵⁷
 Catholicon Vocabularium
 Breviloquus Vocabularius
 Nicolai Perotti²⁵⁸ Cornucopiae²⁵⁹
 Dictionarium principiorum novum Roberti Stephani²⁶⁰
 Genealogiae deorum et principiorum novorum desecrotum et graecarum et hebraicarum dictionum explicatio
 Mamotrectus
 Formalitates iuxta D[ivi]. Thomae doctrinae Magistri Aquinatis²⁶¹
 Commentaria D. Thomae in Perigermenias posteriorum (?) et alia

Christusa Syna Bożego. Przydane na końcu tegosz Auctora, Kazanie; O dvojakim Kościele chrześcijańskim, Poznań 1597. Estreicher, t. 8, s. 120.

²⁵¹ *Eucharistia, abo o przenieświetszym Sakramencie y Ofierze ciała y krwi Pana Zbawiciela y Boga naszego, pod osobą chleba y wina, Kazań czterdzieści. J. M. Księdza Stanisława Karnkowskiego Arcybiskupa Gnieźnieńskiego, Kraków 1602. Estreicher, t. 8, s. 119.*

²⁵² Bernardyn ze Sieny (1380-1444) św., franciszkanin, teolog, kaznodzieja ludowy, czołowy przedstawiciel franciszkanów obserwantów (bernardynów). J. Grudziński, H. Lesman, *Bernardyn ze Sieny*, w: EK, t. 2, Lublin 1976, kol. 313-314.

²⁵³ *Conciones de tempore et de sanctis*. Szady, s. 221.

²⁵⁴ Pseudo-Dionizy Areopagita (?) Dionizy Mały, Dionysius Exiguus (ok. 470-ok. 550), kano-nista, chronograf; ustalił datę narodzenia Chrystusa, od której liczy się lata wg ery chrześcijańskiej. S. Pieszczoł, *Dionizy Mały, Dionysius Exiguus*, w: EK, t. 3, Lublin 1979, kol. 1340-1341.

²⁵⁵ Mojżesz.

²⁵⁶ *Dictionarium Ambrosii Calepini*. Szady, s. 163.

²⁵⁷ Calepio, Calepino Ambrogio (1435-1510); włoski augustianin, leksykograf. J. Dachniewski, *Calepio, Calepino, Ambrogio*, w: EK, t. 2, Lublin 1976, kol. 1278-1279.

²⁵⁸ Perotti (Perotto) Nicollo (1429-1480) sławny włoski humanista. Perotti, *Perotto Nicolo*, w: *Brockhaus Enzyklopädie*, Bd XVI, Mannheim 1991, s. 686.

²⁵⁹ *Cornucopiae seu latinae linguae commentari locupletissimi*. Szady, s. 241.

²⁶⁰ Robertus Stephanus, Estienne Stephanus Robert (1503-1559) znany francuski drukarz, wydawca i nauczyciel. F. Gryglewicz, *Estienne, Stephanus, Robert*, w: EK, t. 4, Lublin 1983, kol. 1150-1151.

²⁶¹ Mattia Aquario, *Formalites iuxta doctrinam angelici doctoris D. Thomae Aquinatis*.

Toleti²⁶² *Commentaria in 8 auscule Phiisicorum*²⁶³
 Joannis de Magistris²⁶⁴ *Summularum Petri Hispani*²⁶⁵
 Versoris²⁶⁶ *super 7 Tractatus Hispani*²⁶⁷
 Francisci Titelmani *Considerationes dialecticae*²⁶⁸
 Rudolphi Agricolae²⁶⁹ *de Inventione dialectica*²⁷⁰
 Petri de Bruxellis²⁷¹ *Summularum dialecticae*²⁷²
*Explanationes Tartareti*²⁷³ *in Tractatu super Ethicam Artis*
De Consolatione philosophiae Boetii
 Andomari²⁷⁴ *Rhetorica*²⁷⁵
 Quintiliani²⁷⁶ *Oratoria Institutionis*²⁷⁷
*De arte oratoria Fortunati*²⁷⁸ (?) *et quorundem aliorum auctorum*
*Rhetorica et de Inventione Ciceronis*²⁷⁹

²⁶² Francisco de Toledo Herrera, Franciscus Toletus (1532-1596) hiszpański jezuita, kardynał, egzegeta biblijny. J. Niedzielski, *Toledo Franciszek*, w: PEK, t. 39-40, Warszawa-Lublin-Lódź 1914, s. 170.

²⁶³ *Commentaria una cum Quaestionibus in octo libros Aristotelis de Physica auscultatione; Commentarii in octo libros physicorum Aristotelis.*

²⁶⁴ Jan Magistri, Joannes de Magistris (XV w.) franciszkanin, sławny szkotysta. *Duns Szkot*, http://www.sciaga.pl/tekst/68282-69-duns_szkot

²⁶⁵ *Summularum Petri Hispani glossulae, una cum textu.*

²⁶⁶ Versor Johannes, Wersor Jan (zm. ok 1485) jeden z najwybitniejszych piętnastowiecznych tomistów, działał w Kolonii i Paryżu. IngentaConnect, <http://www.intengaconnect.com/content/brill/viv/2005/00000043/00000002/art00004>

²⁶⁷ *Dicta super septem tractatus summularum Petri Hispani cum textu.*

²⁶⁸ *Dialecticae considerationes libri sex Aristotelici Organi summam: hoc est, totius Dialectices ab Aristotele tractatae complectens, videlicet de praedicabilibus De praedicamentis.*

²⁶⁹ Agricola Rudolf (1442-1485).

²⁷⁰ *Rodolphi Agricolae Phrisii de inventione dialectica libri tres.*

²⁷¹ Crockart Pierre de Bruxelles (XV/XVI w.) belgijski dominikanin, magister teologii. *Fondos Digitalizados de la Universidad de Sevilla*, http://fondosdigitales.us.es/books/digitalbook_view?o-id_page=345278

²⁷² *Summularum artis dialecticae utilis admodum interpretatio Petri de bruxellis.*

²⁷³ Tartaretus Piotr (XV/XVI w.) sławny skotysta, rektor uniwersytetu paryskiego. A. Fajęcki, w: PEK, t. 39-40, Warszawa 1914, s. 62.

²⁷⁴ Talon Omer, Talaeus Audomar (ok. 1510-1610), francuski retor i dialektyk, uczeń i współpracownik Pierra de la Ramee (Petrus Ramus). Omer Talon, <http://www.cosmovisions.com/Talon.htm>.

²⁷⁵ *Audomari Talaei rhetorica ad Carolum Lotharginum Cardinalem.*

²⁷⁶ Kwintyliian, Marcus Fabius Quintilianus (ok. 35 – ok. 96-97) rzymski retor, pedagog i teoretyk literatury. R. Sawa, *Kwintyliian, Marcus Fabius Quintilianus*, w: EK, t. 10, Lublin 2004, kol. 311-312.

²⁷⁷ *M. Fabii Quintiliani de Institutione Oratoria Libri Duodecim.* Szady, s. 247.

²⁷⁸ Fortunat.

²⁷⁹ Cyceron, Marcus Tullius Cicero (106 p.n.e. – 43 p.n.e) rzymski polityk, wybitny mówca i filozof. R. Andrzejewski, *Cyceron, Marcus Tullius Cicero*, w: EK, t. 3, Lublin 1979, kol. 677-678.

Macrobius²⁸⁰ in Somnium Scipionis²⁸¹ et Saturnalium²⁸²
 Plauti²⁸³ Comediae
 Flori²⁸⁴ de gestis Romanorum²⁸⁵
 Novus orbis²⁸⁶
 Ephemerides²⁸⁷ Joannis Baptistae Carelli²⁸⁸
 Carmina quaedam.
 Liber quid in iure sine principio
 Homiliae Doctorum²⁸⁹
 Sermones Pomerii de tempore et de Sanctis
 Tractatus sacerdotalis de Sacramentis
 Vita S[ancti]. Stanislai et patronorum Poloniae
 Modus confitendi²⁹⁰
 Alanus de Rosario²⁹¹
 Biblia
 Claudii Guilliandi²⁹² in Epistolas collatio²⁹³

²⁸⁰ Makrobiusz, Macrobius Ambrosius Aurelius Theodosius (IV/V w. n.e) gramatyk i pisarz łaciński. A. Eckmann, *Makrobiusz, Ambrosius Theodosius Macrobius*, w: EK, t. 11, Lublin 2006, kol. 893.

²⁸¹ *Commentarii in Somnium Scipionis*.

²⁸² Saturnalia.

²⁸³ Plaut, Titus Maccius Plautus (250-184 p.n.e) rzymski komediopisarz. *Wielka Encyklopedia PWN*, t. 21, Warszawa 2004, s. 146.

²⁸⁴ Florus Lucius Annaeus, Florus Julius, Florus Annaeus, Florus Publius Annii (II w. n.e) rzymski historyk, poeta i retor, przyjaciel cesarza Hadriana. *Britannica. Edycja Polska*, t. 12: Fe-Fr, Poznań 2002, s. 258.

²⁸⁵ Venetiis 1559.

²⁸⁶ *America Sive Novus Orbis Respectu Europaeorum Inferior Globi Terrestris*.

²⁸⁷ *Ephemerides... ad annos XIX, incipientes ab anno... MDLVII usque ad annum MDLXXV, meridiano inclitae urbis Venetiarum... supputatae; Canones eiusdem... omnia Ephemeridibus opportuna declarantes, una cum Isagogico tractatu astrologiae...*, Venetiis 1557.

²⁸⁸ Carello Giovanni Battista (XVI w.) włoski astronom i matematyk z Piacenzy, działał głównie w Bolonii i Wenecji. Risultato della ricerca WEB OPAC ICCU, http://edit16.iccu.sbn.it/scripts/iccu_ext.dll?fn=11&res=2640

²⁸⁹ Flaccus Alcuinus, *Homiliae Doctorum ecclesiarum in evangelia dominicalia et temporalna, item in evangelia festiva una cum sermonibus cuius eiusdem inseruntur tres libri De sacrosancta trinitate*.

²⁹⁰ Wiele wydań; Andreas de Escobar (1348-1448) portugalski dominikanin, następnie augustinianin a w końcu benedyktyn, bp Ciudad Rodrigo, Ajaccio i Megary, teolog. 1298AB, <http://faculty.cua.edu/pennington/1298A-B.html>

²⁹¹ Alanus de Rupe: *Psalterium Beatae Virginis Mariae*; Alanus de Rupe, Alain de la Roche (ok. 1428-1475) pisarz ascetyczny; ustalił obowiązującą do dziś formę odmawiania różańca. K. Kasznica, *Alanus de Rupe, Alain de la Roche*, EK, t. 1, Lublin 1973, kol. 291.

²⁹² Guillaud Claude (1493-1551) francuski doktor teologii, wykładowca na Wydziale Teologicznym w Paryżu. *The influence of Humanism on Post-Reformation Catholic Preachers in France*, <http://www.questia.com/googleScholar.qst?docId=5000425028>

²⁹³ *Collatio In omnes Divi Pauli Apostoli Epistolas*, Lugduni 1543, 1544.

Piotrków Trybunalski*Index librorum omnium spectantium ad conventum Petricoviensem Ordinis
Praedicatorum*

In folio

1. Biblia Sacra polonica
2. Prima pars Summae D[ivi] Tomae et 3a pars in uno volumine
3. Prima Secundae et 2a 2ae in uno voluminae²⁹⁴
4. Chrisostomi Iavelli²⁹⁵ tomus primus in uno volumine
5. Eiusdem secundus et tertius in uno volumine
6. Prima pars D[ivi] T[omae] Et prima 2ae in uno voluminae
7. Secunda 2ae et tertia pars in altero volumine
8. Homiliae D[ivi] Joannis Chrisostomi
9. Divus Tomas In Epistolas d[ivi] Pauli
10. Opera Tertuliani²⁹⁶
11. Summa pisana²⁹⁷
12. Praeceptorium²⁹⁸ Gotscalci Ordinis Heremitarum
13. Sermones Thesauri novi de Sanctis
14. Sermones Pomerii de tempore
15. Item Sermones Pomerii de tempore
16. Item Sermones Pomerii de Sanctis
17. Loci communes Klingi
18. Leutolphus²⁹⁹ de vita Christi
19. Sermones Iusti Lanspergi
20. Sermones D[ivi] Dionisii Carthusiani de tempore
21. Sermones Hugonis de Prato³⁰⁰ de tempore
22. Sermones D[ivi] Dionisii Carthusiani de Sanctis
23. Concordantiae maiores
24. Secunda pars Rosary Bernardini de Bustis
25. Sermones Leonardi de Utino.
26. Sermones Henrici Herph

²⁹⁴ Św. Tomasz z Akwinu.

²⁹⁵ Javelli (Iavelli) Giovanni Chryzostom z Casale Monferrato (1470-1538) dominikanin; filozof, teolog, polemista, regens w Studium Generale w Bolonii. J. Dachniewski, *Iavelli, Javelli, Giovanni*, w: EK, t. VI, Lublin 1993, kol. 1377-1378.

²⁹⁶ Tertulian, Quintus Septimus Florens Tertulianus (ok. 160 – ok. 230) kontrowersyjny apologeta wczesnochrześcijański. R. Archutowski, *Tertulian*, w: PEK, t. 39-40, Warszawa 1912, s. 132-134.

²⁹⁷ Bartłomiej z San Concordio lub z Pizy (1260-1347) włoski dominikanin, kaznodzieja i pisarz teologiczny. S. Witek, *Bartłomiej z San Concordio*, w: EK, t. 2, Lublin 1976, kol. 81.

²⁹⁸ *Preceptorium domini Gotscalci hollen de ordine heremitarum sancti Augustini*.

²⁹⁹ Ludolf z Saksonii, Ludolf Kartuz.

³⁰⁰ Hugo de Prato Florido, Hugo von Blumenwiese (1262-1322) niemiecki kaznodzieja, komentator Nowego Testamentu. *Hugo de Prato Florido*, http://de.wikipedia.org/wiki/Hugo_de_Prato_Florido

27. Sermones Thesauri novi de Sanctis.
28. Sermones Pauli Wann: de tempore
29. Decretalium volumen unum³⁰¹
30. Calepinus
31. Quarta pars Summae D[ivi] Antonini
32. Sermones manu scripti
33. Item D[ivi] T[omae] In Epistolas D[ivi] Pauli
34. Generalis controversia. de Indulgentiis³⁰²
35. Pismander Mercury Trimegisti³⁰³
36. Angelomi Monachi³⁰⁴ in 4 libros regum³⁰⁵ Item in eodem volumine Sedulius Scotus³⁰⁶ in epistolam divi Pauli ad Corinthios et ad Galatas ad Thessalonicenses et multa alia et in fine voluminis Epistolae Cipriani Hot (?) Mirandula etc.
37. Sermones Mefret de tempore
38. Sermones Ambrosi pro quadragesimali
39. Sermones quadragesimales Joannis Grocht
40. Sermones Ambrosii Spiraе Ordinis Carmelitarum³⁰⁷
41. Homiliae doctorum
42. Speculum exemplorum
43. Biblia sacra latina
44. Poliantea donata a domino Stobieczki
45. D[ivi] Joannis Chrisostomi volumina duo
46. Beda in Vetus Testamentum
47. Opera Joannis Pici Mirandulani

³⁰¹ Grzegorz IX.

³⁰² *Generalis Controversia de Indulgentiis, a M. Valentino Laurentio Vidaviensi, Philosophiae et S. Theologiae Doctore, conscripta: et auctoritati atque iudicio Sanctae Sedis Apostolicae Romanae subjecta*, Cracoviae 1593, in archityp regia et Ecclesiast. Lazari. A. Jocer, *Obraz bibliograficzno-historyczny literatury i nauk w Polsce od wprowadzenia do niej druku po rok 1830 włącznie, z pismem Janockiego, Bentkowskiego, Ludwika Sobolewskiego, Ossolińskiego, Juszyńskiego, Jana Winc i Jerz. Sam. Wandtków itd.*, Wilno 1842, s. 323.

³⁰³ Annibal Rosselli (komentator do Hermesa Trismegistusa): *Pymander Mercuri Trismegisti Cum Commeto Fratrís Hannibalis Rosseli Calabri, Ordinis Minorum Regularis observantiae, Theologiae et Philosophiae, ad S. Bernardinum Cracoviae Professoris. Liber primus de SS. Trinitate; Liber secundus de Spiritu S. et Angelis; Liber III de ente, materia, forma et rebus methaphisicis; Liber quartus de Coelo; Liber V de Elementia et descriptione totius orbis; Liber VI de immortalitate Animae, qui est primus Asclepii* Kraków 1584-1590, Oficyna Łazarzowa. Estreicher, t. 15, s. 373-375; Szady, s. 251; Nierzwicki, s. 67.

³⁰⁴ Angelomus z Luxeuil (zm. ok. 895) francuski benedyktyn, komentator biblijny. *Angelomus of Luxeuil*, http://en.wikipedia.org/wiki/Angelomus_of_Luxeuil

³⁰⁵ *Enarrationes in quatuor libros Regum*.

³⁰⁶ Sedulius Scotus, Sedulius Młodszy, Siadhal, Sedulius of Liege (IX w.) irlandzki nauczyciel, gramatyk i komentator Pisma Świętego.

³⁰⁷ Ambrosius de Spiera (XV w.) włoski karmelita, wykładowca i kaznodzieja. Adopt A Book Program, <http://mulibraries.missouri.edu/about/adoptabook/after-details.php?id=105>].

48. Decraetum Gratiani³⁰⁸ unum volumen
49. Decretalium Domini papae Gregory noni
50. Lectura³⁰⁹ Panormitani³¹⁰
51. Liber sextus Decretalium
52. Repertorium Aureum in Panormitanum
53. Prima pars Panormitani
54. Summa quae Catholicon appellatur³¹¹
55. Tertia pars Decretalium
56. Prima pars Panormitani
57. Concordia discordantium canonum³¹²

Libri in quarto

58. Biblia Sacra latina
59. Lombardica Historia
60. Stella in Lucam
61. Liber polonicus de Christi divinitate³¹³
62. Sermones Aureae Rosae de tempore
63. Sermones fratris Biga
64. Sermones quadragesimales³¹⁴ Anthonii de Verceliis³¹⁵
65. Sermones Michaelis de Ungaria³¹⁶
66. Sermones Petri Ravenati³¹⁷

³⁰⁸ Gracjan (Franciscus Gratianus lub Johannes Gratianus) XII w.; prawnik; mnich w klasztorze świętych Feliksa i Nabora w Bolonii. Wikipedia [http://pl.wikipedia.org/wiki/Gracjan_\(prawnik\)](http://pl.wikipedia.org/wiki/Gracjan_(prawnik)): *Concordia discordantium canonum*.

³⁰⁹ *Lektura Panormitani super quinque Libros Decretalium*.

³¹⁰ Nicolo de Tudeschi, Mikołaj de Tudeschis, Panormitanus (1368-1453/1455) włoski benedyktyn, abp Palermo, słynny kanonista, został mianowany kardynałem przez antypapieża Feliksa V. S. Tylus, *Mikołaj de Tudeschis, Nicole de Tudeschi, Panormitanus, Abbas Siculus*, w: EK, t. 12, Lublin 2008, kol. 1019.

³¹¹ Giovanni Balbi di Genova (Johannes Balbus de Janua, Januensis; włoski dominikanin, XIII w.): *Summa quae Catholicon appellatur* (słownik).

³¹² Gracjan: *Concordia discordantium canonum*.

³¹³ Jakub Wujek: *O Bostwie Syna Bozego Y Ducha Swietego. To iest: Jż Pan nasz Iesus Christus iest onym Bogiem prawdziwym Izraelskim, tymże co y Ociec: także y Duch święty. Dowody rozmaite z Pisma świętego, z Doktorow, y Synodow wszytkich wiekow. Przeciwko starym y nowym Zydow y Machometanom, Aryanom, Samosatenom, Serwetianom, Gentilistom, Nowokrzczęńcom: którzy bluźnią Troyce przenaświętszą: y prawdziwe bostwo y przedwieczność Synowi Bożemu y Duchowi S. niezbożnie odeymuią. Zebrane y nowo wydane przez X. Iakuba Wuyka z Wagrowca, Theologa Societatis Iesu, Kraków 1590. Estreicher, t. 22, Kraków 1939, s. 381-382.*

³¹⁴ *Sermones quadragesimales de XII mirabilibus christianae fidei excellentis*, Venetiis 1492/93

³¹⁵ Antonius de Verceil, Vercellensis, Antonius de Balocco (ok. 1410-1483) włoski franciszkanin-obszernik (bernardyn), wikariusz mediolańskiej prowincji, kaznodzieja. Fraunat – A, <http://users.bart.nl/~roestb/franciscan/franauta.htm>

³¹⁶ Michał z Węgier tożsamy z Osvaldus de Lasco (franciszkanin).

³¹⁷ Piotr Ravenatus, Piotr Chryzolog (?) (405-451), św., biskup Rawenny, Doktor Kościoła. R. Jałbrzykowski, *Piotr Chryzolog*, w: PEK, t. 39-40, Warszawa 1913, s. 201-202.

- 67, Sermones Joannis Fabri
68. Sermones Gabriellis Baraetae³¹⁸
- 69 Vitae ss. Patrum autore D[ivi] Hieronimo
- 70 Epiteta Joannis Revisi
71. Liber de Miseria Curatorum seu Plebanorum
72. Guilemus³¹⁹ de tempore et de Sanctis
73. Versorius super octo Libros Phisicorum³²⁰
74. Sinonima dictionum
75. Opuscula Divi Bernardi
76. Guillermi Vorrillonis³²¹ super 4 Sententiarum³²²
77. Stellarium B[eatae] Virginis Mariae
78. Magister Magistrorum in Philosophia
79. Iudoci Clichtovet³²³ de Annunciatione Nativitatis Item in eodem opere Apologia Nepotum Annae Item in eodem Homiliae D[ivi] Bernardi in Cantica
80. Divi Petri Cluniacensis³²⁴ contra Haereses³²⁵ in eodem Guiliemi de contemptu rerum fortuitarum
81. De Sanctissimo Missae sacrificio contiones Laurentii Sury Carthusiani³²⁶. Item in eodem opere Friderici Nauseae De Antichristo Libri tres³²⁷
82. Statuta nova provintiae Gnesensis
83. Epistolae Quinti Horatii Flacci³²⁸

Libri in octavo

84. Biblia Sacra in octavo
85. Biblia Sacra a Magnifico D[omino] Stobieczki donata

³¹⁸ Baraleta Gabriel, Gabriel de Barletta, de Barolo, Barolus (zm. po 1480) dominikanin, sławny włoski kaznodzieja ludowy z XV w. H. Przeździecki, *Barletta Gabryel*, w: PEK, t. 2, Warszawa 1904, s. 115.

³¹⁹ Guilemus Parisiensis (1437-1485).

³²⁰ *Quaestiones in Aristotelis libros octo Phisicorum*.

³²¹ Vorrilong Guilemus, Vorillon Guillaume, Guilemus de Valle Rouillonis (zm. 1464) francuski franciszkanin, prowincjał prowincji Touraine, profesor teologii w Paryżu. Risultato della ricerca Web OPAC ICCU, http://edit16.iccu.sbn.it/scripts/iccu_ext.dll?fn=11&res=10016

³²² *Quattuor librorum Sententiarum Kompendium Guillermi Vorrillonis*.

³²³ Clichtove Josse, Clichtoveus Jodocus (1472-1543) flamandzki teolog i humanista [W. Danielski, Clichtove Josse, Clichtoveus Jodocus, w: EK, t. 3, Lublin 1979, kol. 511-512.

³²⁴ Piotr Maurycy, Venerabilis (1092-1156) benedyktyn, opat Cluny, odznaczał się dużą bogobojnością i wiedzą. R. Jałbrzykowski, *Piotr Maurycy*, w: PEK, t. 31-32, Warszawa 1913, s. 204-205.

³²⁵ *D. Petri Venerabilis abbatis Cluniacensis... contra Heinricianorum et Petrobrusianorum haereses epistole duae multum nervosae et verte catholicae...*

³²⁶ Surius Wawrzyniec (1522-1578) niemiecki kartuz, historyk i hagiograf. J. Ryster, *Surius Wawrzyniec*, w: PEK, t. 37-38, Warszawa 1913, s. 223-224.

³²⁷ *Friderici Nausea Blandicampiani, episcopi Viennensis, Romanorum regi a sacris studijs et consilijj sc. de Antichristo Libri III*.

³²⁸ Quintus Horatius Flaccus, Horacy (65 p.n.e.-27 n.e.) jeden z najsłynniejszych poetów rzymskich.

86. Roiardi³²⁹ quadragesimale
87. Roiardi pars Estivalis
88. Homiliarum Royardi pars Hiemalis
89. Royardus in Epistolas dominicales³³⁰
90. Sermones Granatensis in 3 tomis
91. Gaietanus³³¹ super quatuor Evangelia
92. Paulus de Palatio³³² in Mathaeum³³³
93. Sermones Roiardi prima Pars
94. Sermones eiusdem prima quoque pars
95. Sermones Joannis Hofmeisteri
96. Sermones Iudoci Clichtovei de Sanctis
97. Sermones quadragesimales Thesauri Novi
98. Sermones Poligrani
99. Sermones Joannis Hofmeisteri De tempore
100. Sermones Iudoci Clichtovei De tempore
101. Sermones Topiary de sanctis
102. Sermonum Joannis Lanspergii tomus 1
103. Sermonum S[ancti] Vincenty de tempore tomus 2
104. Sermones Poligrani pars 3 et 4 et prima in tribus distinctis opusculis
105. Sermonum Clehtovei pars tertia
106. Sermonum Lanspergi tomus 2
107. Passio Christi Joannis Feri
108. D[ivus] Dyonisius in Epistolas D[ivi] Pauli
109. Martini Peresy de divines Traditionibus
110. Constitutiones Apostolicae B[eati] Clementy Romani³³⁴
111. Haymo super Esayam³³⁵
112. Homiliarum Joannis Hofmeisteri tomus primus
113. Postilla poligrani pars 2
114. D[ivi] Titelmani de Septem Sacramentis liber unius
115. Dictionarius pauperum³³⁶

³²⁹ Roiardi Arnaldus, (XIII/XIV w.) franciszkanin, arcybiskup Salerno 1321-1334. http://www.archive.org/stream/MN41934ucmf_7/MN41934ucmf_7_djvu.txt

³³⁰ *Homiliae in epistolas dominicales pars aestiva et hiemalis.*

³³¹ Kajetan Thomas de Vio.

³³² Pablo de Palacio (zm. 1582) hiszpański teolog z Grenady. Risultato della ricerca Web OPAC ICCU, http://edit16.iccu.sbn.it/scripts/iccu_ext.dll?fn=11&res=16795.

³³³ *Enarrationes in sacro-sanctum Jesu Christi Evangelium secundum Matthaem.*

³³⁴ Klemens I, papież.

³³⁵ *Super Esayam prophetam.*

³³⁶ Nicolaus de Byard, François Regnault: *Dictionarius pauperum: omnibus predicatoribus per-necessarius in quo succincte cōtinentur materie singulis festiuitatibus totius anni tam de tempore quae de rectis accōmodande.*

116. De quinque verbis D[ivi] Pauli³³⁷ Fratris Mathei Orii³³⁸ Theologi, familiae Dominicanae eiusdem in eodem opere de iustificatione in orthodoxa confesio auctore Martino Bialobrzieski
117. Joannis Lanspergii tomus 4
118. Marci Maruli³³⁹ de fide spe et charitate³⁴⁰ item in eodem speculum D[ivi] Dionisy Carthusiani
119. Meditationes in psalterium Beati Vilelmi Damasy³⁴¹. Item in eodem opusculo Reformationes Abusuum cleri Ludovici Pii³⁴²
120. Orthodoxarum explicationum³⁴³ Auctore Jacobo Payva³⁴⁴
121. Friderici Nauseae in Librum Tobiae³⁴⁵
122. Ruperti Abbatis³⁴⁶ de divinis officys³⁴⁷
123. Psychagogia³⁴⁸ Ludovici Blesi³⁴⁹
124. Compendium concertationis huius seculi sapientum per erroribus moderni temporis³⁵⁰ Fratris Joannis Bunderii a Gandava Dominicano³⁵¹ Item loci communes in eodem opusculo

³³⁷ *De quinque verbis Pauli, ad haeresum rediinas affectionis alexipharmacum.*

³³⁸ Ory Mathieu (1492-1557) francuski dominikanin, inkwizytor. Risultato della Ricerca Web OPAC ICCU, http://edit16.iccu.sbn.it/scripts/iccu_ext.dll?fn=11&res=9621

³³⁹ Marulić Marko (1450-1524) najważniejszy chorwacki poeta renesansu, filozof, tłumacz; pochodził ze Splitu. J. Koziej, *Marulić Marko*, w: EK, t. 11, Lublin 2006, kol. 1480-1481.

³⁴⁰ *Operum M. Maruli Spalatensis tomus posterior; continens libros septem, Opus vere Evangelicum, De Fide Spe et Charitate*, Antverpiae 1601 ex officina Martini Nutij.

³⁴¹ Willem Damas van der Linden.

³⁴² Ludwik Pobożny, cesarz rzymski (814-840).

³⁴³ *Orthodoxarum explicationum libri decem*, Coloniae 1564, 1594, Venetiis 1564, 1575 (dzieło polemiczne przeciwko dziełu Marcina Chemnitza *Theologiae Jesuitarum praecipua capita*).

³⁴⁴ Diego Andrada de Payva (1528-1575) portugalski teolog, kaznodzieja, uczestnik Soboru Trydenckiego. J. Niedzielski, *Andrada Dydak (Diego)*, w: PEK, t. 1-2, Warszawa 1904, s. 192.

³⁴⁵ *Ennarationes in librum Tobiae.*

³⁴⁶ Rupert von Deutz (ok. 1070-1130) benedyktyn, opat klasztoru św. Heriberta w Deutz (Kolo-
nia), egzegeta, mistyk, komentator liturgiczny

³⁴⁷ *Ruperti Abbatis Monasterii Tuitiensis, exadverso Coloniae Agrippinae in Rheni ripa siti, Ordinis S. Benedicti, viri et vitae sanctimonia et sacrarum literarum peritia praeclari, De Divinis Officiis libri duodecim*, Coloniae 1575 apud Haeredes Johannis Quintelii.

³⁴⁸ *Psychagogia hoc est anima recreati quatuor libri distincta quorum tres prioae collecti sunt ex tractatibus sive homiliis Divi Aurelii Augustini Hipponensis episcopi: quartus decerptus est ex scriptis B. Gregorii Papae per Ludovicum Blossium abbatem monasterii Laetiensis Ord. S. Benedicti, Passavii 1617.*

³⁴⁹ Louis de Blois (1506-1566) flamandzki benedyktyn, opat w Hainaut, pisarz mistyczny.

³⁵⁰ *Compendium concertationis huius seculi sapientum ac theologorum super erroribus moderni temporis editum ac recognitum, augmentumque per F. Io Bunderium a Gandavo, predicatorii ordinis, haereticae pravitatis inquisitorem ex sacrae scripturae fonte, ex inonuula illibatorum conciliorum auctoritate, necnon ex vetustissimis scientia partier et sanctitae clarissimis doctoribus, videlicet Dionysio Areopa. Ignatio, Polycar. Iren. Tertul. Cyprian. Chrysosto, Brasilio, Hyla., Hiero. Ambro. August. Gregorio, ac alias, qui legenti manifesti grunt, Venetiis 1548.*

³⁵¹ Jan van den Bundere (1481-1557) dominikanin z Gandawy, inkwizytor papieski.

125. Rvevaretus³⁵², Dansi (?) Wilelmi et Confutatio Haeresis Iudoci Keck. Item de Sacrarum Literarum communicatione³⁵³ in eodem Guilelmi Franciscani³⁵⁴
 126. Summa Armilla³⁵⁵
 127. Joannis Morisoti medici³⁵⁶ liber colloquiorum³⁵⁷ item in eodem de vera Christi Jesu Ecclesia³⁵⁸ Wilelmi Lidani³⁵⁹
 128. Poliani Stratagennata³⁶⁰ Iusti Vultei³⁶¹
 129. Constitutionum ordinis 2 opuscula

Libri in sedecimo

130. Flores Bibliae
 131. Flores Dialecticae Fratris Valeriani
 132. Loci communes Sacrae Scripturae
 133. De verbo mirifico Joannis Reuchitae³⁶²
 134. Canones Concily Tridentini
 135. Flamini Paraphrases in psalmos

Libri oratorum in octavo

136. Officiorum Ciceronis Liber³⁶³
 137. Ovidius
 138. Orationes Ciceronis
 139. Dialectica³⁶⁴ Joannis Caesarii³⁶⁵

³⁵² Reyvaert Jacob, Raevardus Jacobus (1534-1568) flamandzki humanista, prawnik z Brugii. Jacob Reyvaert, http://nl.wikipedia.org/wiki/Jacob_Reyvaert

³⁵³ *De sacrarum literarum communicatione, earum[que] sensus germanitate: ac de catholico-rum ecclesiae rituum veritate, christiana quaedam axiomata*, Paris 1547

³⁵⁴ Bernardi Guillelmus (Franciscanus).

³⁵⁵ Bartolomeo Fumo: *Summa Aurea Armilla Nuncupata, Casus Omnes ad Animarum Curam*.

³⁵⁶ Morisotus Joannes lekarz i matematyk.

³⁵⁷ *Joannis Morisoti Colloquiorum libri quatuor ad Constantinum Filium. Ejusdem libellus de Parechemate, contra Ciceronis calumniatores. Cui adjunctus est eorum quae conscripsit operum catalogus*.

³⁵⁸ *De vera Christi Jesu Ecclesia, ubinam locorum nunc tempestatis certo juxta ac infallibiliter invenienda ... diatriba*.

³⁵⁹ Willem Damas van der Linden.

³⁶⁰ *Polyaen Stratagemata*, Basel 1550; Polyaenus (II w. n.e) macedoński pisarz.

³⁶¹ Vultejus Justus (1529-1575) niemiecki pedagog, filolog i tłumacz z Hesji. *Justus Vultejus*, http://de.wikipedia.org/wiki/Justus_Vultejus.

³⁶² Reuchlin Johannes, Kapnion Jan (1455-1522) słynny niemiecki humanista, magister sztuk, profesor języka hebrajskiego w Ingolstadt i Tybindze. Z. Chełmicki, *Reuchlin Jan*, w: PEK, t. 33-34, Warszawa-Lublin-Łódź 1914, s. 252-253.

³⁶³ *Officiorum liber*.

³⁶⁴ *Dialectica Ioannis Caesarii viri undecunque doctissimi, nunc recens Hermanii Raiiani Vulsdalii fructuosus scholiis illustrata... et multis in locis emendata, accesit huic Ioannis Murellii Isagoge in decem Aristotelis Praedicamenta* (wiele wydań).

³⁶⁵ Johannes Caesarius (ok. 1468-1550) niemiecki humanista, nauczyciel greki i łaciny oraz retoryki. *Johannes Caesarius*, http://de.wikipedia.org/wiki/Johannes_Caesarius

Sieradz*Libri Conventus Siradiensis*

In folio

Biblie septem volumina, tres cum concordantys quarta cum annota erorribus doctissimorum interpretationibus et Hebreorum commentaries, octava est ad vetustissima exemplaria nunc ruens castigata

Biblioteca sancta

Biblie polonie 2

Żywoty świętych 3

Polanteae duo volumina

Summa D[ivi] Thomae 4 volumina

Tertia pars D[ivi] Thomae sine commentario

Divus Thomas contra gentes volumina 2

Quaestiones, disputationes D[ivi] Thomae

D. Thomas in omnes epistolas D[ivi] Pauli volumina 2

Quodlibeta D[ivi] Thomae.

Tria volumina D[ivi] Thomae prima 2 pars et 3

Opuscula D[ivi] Thomae

Cathena aurea D[ivi] Thomae

Albertus magnus super 4 Evangelistas

Dionisius in 1234 sententiarum 2 volumina

Pimander Mercurii Trismegisti cum commentario Fratris Hannibalis Roselli Calabri ordinis minorum 2 volumina

Kazania o 7 sacramentach

Mesias x. Karnkowskiego

Kazania niedzielne x. Skargi

Cathehism polski³⁶⁶ x. Valentego Kuczborskiego³⁶⁷

Disputationes Belarmini adversus Haereses 2 opera

Item unus adversus Hereses

Monarchia Ecclesiae

Prima pars Historialis D. Antonini 2 volumina

Homiliae Chlichtovei

Stapleton de principiis fidei

Stella in Lucam

Bernardi Clarevalensis³⁶⁸ in Cantica Canticorum

³⁶⁶ *Katechizm albo nauka Wiary y Pobożności krześcijańskiej, według Concilium, przez uczone a bogoboyne ludzie zebrana y spisana. Przodkiem Plebanom y Przełożonym kościelnym, potym inszym wszystkim pobożnym krześcijanom barżo pożyteczna y potrzebna. Przez księdza Walentego Kuczborskiego archidiakona Pomorskiego, etc. z Lacińskiego na Polskie wyłożony*, Kraków 1568. Estreicher, t. 9, s. 358.

³⁶⁷ Kuczborski Walenty (1525-1572) polski kanonik regularny. Estreicher, t. 9, s. 358.

³⁶⁸ Bernard z Clairvaux.

Aeconomia partitionum Theologiarum³⁶⁹
 Opera D[ivi] Stanislai Hosii Cardinalis
 Summa S[ancti] Antonini 1 et 2 pars
 Opera Domini Canes
 Rationale Divinorum
 Valentiae super Psalmos
 Opera Ciceronis
 Calepii Ambrosii
 Historie Romanensi de vitis et virtutibus
 Liber modus legendi, utroque iure
 Dominicus Soto de iustitia et iure
 Liber Ethimologiae S[ancti] Isidori Episcopi Hispalensis.
 Statuta Regni Polonie methodica.
 Decretum Gratiani seu verius decretarum canonicos collectanea
 Nicephori Calisti Xantopuli scriptoris Ecclesiasticae historiae libri 18
 Fasciculus temporum omnes antiquorum cronicas complectens
 Petri Terentii³⁷⁰ comedie cum scholiis
 Prologus Compendii Auctoritatum philosophi et quorundam aliorum³⁷¹
 Liber de divinis atque apostolicis traditionibus Martini Paresii
 Quadripertita iusticia nuncupati autore Casalio Lusitano Eremitae Augustiniano
 Regestrum contentorum in statutis serenissimi Regis Sigismundi in iure et in formula processus iudicarii
 In antiquorum Patrum vitas a B. Hieronimo conscriptas registrum, alphabetico ordine diligenter collectum
 Decretale cum ordinaria glossa Michael Wenzler³⁷²
 Concordantia discordantium Canonum de Iure Constitutionis naturae humanae³⁷³
 Joannis Goropii Becani³⁷⁴ Originis Antvorpianae sive cimmericorum Beceselana Ecclesiastice Historie
 Tertulianus adversus Judeos
 Gabriel Piasellus³⁷⁵ de vitis hereticorum
 Joannes Dridonius S[ancti] T[haeologiae] Professor de Ecclesiasticis scripturas et dogmatibus
 Alfonsi Castro Zamosensis Ord. minorum adversus omnes hereses

³⁶⁹ *Oeconomia biblicorum sive partitionum theologiarum libri quinque: quibus sacra scripturae dispositio, seu artificium et vis atque ratio, in tabuli velut ad vivum exprimitur et ita ob. Oculos ponitur; ut non modo absolutissimam complectantur universae Theologiae summam atque Methodum, sed Commentarii etiam vice haberi queat [...] auctore Georgio Edero.*

³⁷⁰ Prawdopodobnie Publius Terentius Afer (195 p.n.e – 159 p.n.e) komediopisarz rzymski, z pochodzenia Fenicjanin.

³⁷¹ *Prologus Compendii Auctoritatum Philosophi et quorundam aliorum.*

³⁷² Wenzler Michael (XV w.) znany drukarz bazylejski.

³⁷³ Gracjan: *Concordantia discordantium canonum et primum de iure constitutionis naturalia et humane.*

³⁷⁴ Jan van Gorp, Jan Gerartsen (1519-1572) holenderski fizyk, językoznawca i humanista

³⁷⁵ DuPreau.

Lexicon Biblicum sacre philosophiae³⁷⁶ Andrea Placi Moguntini³⁷⁷
 Joannes Driedonius a Jurn Hore S[anctae] T[haeologiae] Prof[essor]. de Captivitate et redemptione humani generis
 Opera Valdensis contra Hereticos
 Opus eruditum D. Irenei Episcopi Lugdunensis adversus hereses.
 Margarita Decreti seu tabula martiniana decreti
 Opera F[ratis]. Hectoris Pinti Lusitani Hieronimiani S. T. Doctoris.
 Crescentyn³⁷⁸ polski o gospodarstwie³⁷⁹.
 Concordantiae maiores
 Concordantiae Bibliae
 D[ivi] Dionisii Cartusiani operum minorum tomus 1
 D[ivi] Dionisii Homiliae
 D[ivi] Dionisii Cartusiani liber super epistolas et Evangelia de sanctis per totum annum
 D[ivi] Dionisii Erudite ac pie enarationes in librum Job Tobie Judit Hester Esdre Neemiae Machabeorum 1 et 2
 D[ivi] Dionisius in 4 Evangelistas
 D[ivi] Dionisii Enarationes in quinque librorum
 D[ivi] Dionisii Comentariorum in omnes psalmos Davidicos
 D[ivi] Dionisius in 4 Prophetas maiores
 S[ancti] Dionisii Areopagitae martiris opera
 Omnia opera D[ivi] Ambrosii Episcopi Mediolanensis
 Opera Gregorii Nasaensis
 Opera D[ivi] Barnabii Magni
 Opera D[ivi] Cirilli
 Hugo Cardinalis in totam bibliam wolumina sex
 Liber D[ivi] Hieronimi in libros Esdre necnon Tobie, Judit Hester Job Psalmorum Proverbiorum Ecclesiastea Cantiorum sapienter Ecclesiasticus
 Beati Gregorii Papae Commentarium in Job
 D[ivi] Cecillii Cipriani Episcopi Carthaginensi opera
 D[ivi] Augustini Episcopi Hipponensis de Civitate Dei contra paganos
 Atanasii Magni Alexandrini Episcopi gravisimi scriptoris opera
 Homiliarum Joannis Fabri Episcopi Viennensis de tempore et de sanctis
 D[ivi] Joannis Fabri Episcopi Sermonum Fructuosissimi³⁸⁰
 Epitome D[ivi] Augustini
 Bonaventure³⁸¹ Sermones de tempore et de Sanctis

³⁷⁶ *Lexicon biblicon sacrae philosophiae candidatis elaboratum.*

³⁷⁷ Andreas Plach/ Plac, Andreas Placus (zm. 1548) niemiecki franciszkanin-observant.

³⁷⁸ Crescenzi Pietro de (1230-1320) włoski prawnik, lekarz, przyrodnik. wikipedia.org/wiki/Piotr_Crescenzi

³⁷⁹ *Księgi o gospodarstwie, y o opatrzieniu rozmnożenia rozlicznych pożytkow, każdemu stanowi potrzebne*, Kraków 1549. Estreicher, t. 3, s. 450-451.

³⁸⁰ *Sermones fructuosissimi.*

³⁸¹ Fidanza Johannes, Eustachy, Bonawentura (1221-1274) święty, kardynał, włoski franciszkanin, teolog, filozof. E. Zieliński, *Bonawentura, Giovanni Fidanza*, w: EK, t. 2, Lublin 1976, kol. 780-785.

- Prima pars Bonaventurae in librum Primum Sentetiarum
 Stellarium Pomerii
 Commentaria Nicolai Gorriani in 4 Evangelistas volumina duo
 Sermones Dominicales Magni Pauli Van
 Sermones dominicales super Evangelia et Epistolas Hugonis de Prato Ordinis Praedicatorum
 Sermones Friderici Nausea de Adventu
 Homiliarum Evangelicae veritate Friderici Nausea volumina 2
 Homiliae Friderici Nausea Episcopi Venniensis
 Liber sine titulo super totam Bibliam
 Homiliae Helmesii Henrici in Evangelia Dominicalia ab adventu usque ad Festum SS. Trinitatis
 Cornelii Musii Episcopi Bitumini in Epistolas D. Pauli ad Romanos
 Cornelii Jansenii Episcopi Gandavensis Comentariorum in Evangelicam historiam
 Cornelius Jansenius in Psalmos Davidicos
 D. Hilarii Episcopi Pictaurore Lugubrationes
 Rosarium Sermonum Praedicabilium
 Bernardini de Busto Ordinis S. Francisci.
 Quadragesimale Joannis Gritsh
 Homilarius Doctorum de tempore
 Sermones Guilelmi S[anctae] T[heologiae] Professoris Parisiensis
 Cathedismus catholicus Friderici Nausea Episcopi Viennensis
 Vita Jesu Christi ex Sacre Evangelice historia collectus
 Liber etimologiarum Isidori Hispaliensis Episcopi de disciplina et arte
 Operum Stanislai Socolovii tomi 2
 Commentaria in Psalmos Davidicos cuiusdam auctoris incogniti
 Confessio catholica fidei christianae Petricovia volumina 2
 Petri Lombardi Parisiensis Ecclesiae sententiarum textus
 Vere Christianae Catholicaeque doctrinae propugnatio Stanislai Hosii Episcopi Varminiensis vol. 2, 3
 Postilla cuiusdam Auctoris in Evangelia et Epistolas D. Pauli
 M[arci] T[ulii] Ciceronis de officiis libri 3
 Dicta Jiactovis super Summulas Petri Hispani
 Panoplia Evangelica sive de verbo dei evangelico libri 5 Vilelmi Lindani
 Theophilactus in 4 Evangelistas
 Homilie Doctorum
 Postilla super Psalmum Inclina
 Postilla Joannis Ferri in Epistolas et Evangelias ab Adventu ad Pascha volumin 3
 Postilla Joanni Ferri in Evangelium S. Joannis
 Commentariorum Ferri in Evangelia Mathei
 Postilla Ferri ab Adventu ad pascha volumina 2
 Lombardica Historia Aurea legenda sanctorum apelato
 Legenda sanctorum
 Postilla Nicolai de Lyra super matheum volumina 2

- Item Postilla super totam bibliam volumina 2
 Commentaria Nicolai de Lyra super vetus testamentum tomi 4
 Commentaria Nicolai de Lyra super Prophetas
 Nicolaus de Lyra in Bibliam usque ad Paralipomenon.
 Quinta pars Ecky in Luterum et alios³⁸² tomi 3
 Homiliarumque de sanctis.
 Eckius contra Luterum Homiliaeque de sanctis et sacramentis
 Postilla Nicolai de Gorran super Epistulas Ordinis Praedicatorum
 Loci communes Conradi Clingii Franciscani volumina X
 Fratris Hieronimi ab Oleastro³⁸³ Lusitani Ordinis Praedicatorum Professoris Com-
 mentaria in Genesim
 Commentaria Joannis Hofmeisteri im Marcum Lucam Evangelistas
 Homiliae Joannis Roiardi tomus 1
 Homiliae Roiardi in omnes epistulas et Evangelia totius anni
 Compendium in omnes veteris testamenti libros Gerhardi Lorichii
 Tabulae Evangeliorum Laurentii A Villa vincentio xeresavi ordinis Eremitarum
 S. Augustini
 Tabula aurea Petri de Bergomeno³⁸⁴ Ordinis praedicatorum in omnia opera D.
 Thomae
 Tertia Pars Operum Gerson Joannis Cancelarii parisiensis super mundane con-
 templatione
 Thome de Vio Gaietani in predicabilia
 Inventorium Joannis Gerson
 Chrisostomi Javelli Canapii Ordinis Praedicatorum in universam Aristotelis philo-
 sophiam tomus 1 et 2
 Expositio in primam saecunde Angelici Doctoris autore Bartolomeo a Medina
 Ordinis Praedicatorum
 Expositio Medine 3 partem D. Thomae dictionarium Grecum
 Quinta pars Gersonis de Angelis
 Postilla Catholica a Ima dominica Adventus ad festum Paschatis Authore Martino
 Eysengrein S[anctae] T[heologiae] Doctore
 Commentariorum de verbi dei Cornuptebis tomi 2 autore D[ivo] Petro Canisio
 Societatis Jesu
 Liber Silvestrini Prieriani Ordinis Praedicatorum in Joannem Capreolum
 Conciliorum omnium tam generalium quam particularium a temporibus Agapiti
 Pape usque ad Augenium Papam 4 ex vetustissimis Bibliotecis collectorum
 Tomi 1 et 2
 Liber Flavii Josephi de Religione Iudeorum
 Canones Concilii Provinciae Colloniae
 Lexicon Theologicus
 Speculum exemplorum volumina 2 Joannis Baptistae Bernardi Patricii Veneti
 Seminarium totius philosophiae Tomi 1 et 2

³⁸² *Quinta pars operum Iohannis Eckii, contra Lutherum et alios declamatoria.* Szady, s. 192.

³⁸³ Jeronimo Oleaster (zm. 1563) portugalski dominikanin, teolog.

³⁸⁴ Pietro d'Almadura, Petrus de Bergamo (1400-1482).

Commentaria et questiones dubiae pulcherrima cum textu Aristotelis in octo libris
 phisicorum
 Venerabilis D[ivi] Alberti in Bursa Laurentiana Horentissimi Agripinensis Gim-
 nasii edita³⁸⁵
 Opera Ciceronis
 Discipuli Sermones de tempore et sanctis volumina 4
 Sermones Lochmair de sanctis
 Sermones Pomerii de tempore volumina 5 tam de tempore quam de sanctis
 Sermones Thesauri novi de tempore volumina 2
 Sermones Thesauri de sanctis
 Sermones S[ancti] Vincentii de tempore et sanctis volumina 2
 Sermones Mephret de tempore et sanctis
 Item de tempore pars estivalis
 Sanctius de tempore et sanctis
 Sermones Gabriel Biel
 Sermones Leonardi de Utino de Sanctis
 Sermones Dormi secure
 Sermones Alberti Magni de Sanctis
 Sermones Blony de tempore et sanctis
 Demonstrationum religionis christianae ex verbo Dei³⁸⁶

In quarto

Biblia
 Summa D[ivi] Thomae
 Sermones Granatensis Tomi 6 in tribus voluminibus
 Aurea rosa Fratris Silvestri de Prierio super Evangelia totius anni tam de tempore
 quam de sanctis
 Conciones Dies
 Enarationes in Epistolas D[ivi] Pauli et Jacobi
 Nauclati Episcopi Cligiensis
 Sermones Biga de Sanctis
 Aurea Rosa
 Sermones Quadragesimales
 Sermones Ugonis de prato Florido
 Sermones Roberti de Licio quadragesimale
 Homiliae Doctorum volumina 2
 Sermones Parati
 Taurus Concionum Thomae de Trugillo
 Sermones Baralete volumina 2
 Sermones quadragesimale Raulini³⁸⁷ de Sanctis
 Sermones Joannis Raulini de Sanctis

³⁸⁵ Albert Wielki.

³⁸⁶ Franciscus Van de Velde, Franciscus Sonnius (1506-1576) belgijski bp Bois-Le-Duc, Antwer-
 pii, teolog, teolog.

³⁸⁷ Raulin Jean.

Sermones in Epistolas et Evangelia totius anni autore Jacobo de Viatrico
 Sermones Dominici a Pace 2 volumina
 Summa praedicatorum volumina 2
 Postilla apprima magistralis super Joannem
 Quadragesimale Bige Salutis
 Quadragesimale Grith
 Sermones Pomerii de Sanctis pars Hiemalis
 Postilla super Evangelia secundum sensum literalem iuxta concordantias Evangeliste
 Sermones de Nisse de Sanctis
 Nowy Testament
 Opus Concionatorium Santii de Porta
 Manuale Confessorum Navari
 Summa Confessorum
 Passio Domini Nostri Jesu Christi secundum 4 Evangelistas per quendam Fratrem Ordinis Minorum de Observantia Joannis Ferri
 Annotationes in Ecclesiasten
 Gregorii de Valentia Societatis Jesu libri 5 de Sanctissima Trinitate
 Compendium Theologiae Alberti Magni
 Marci Marulli Exempla virtutum vocabularium
 Tractatus sacerdotalis de Sacramentis
 Prologus in Exemplorum
 Nationale divinatorum officiorum
 Lombardica Historia
 Candelabrum Aureum volumina 2
 Secunda pars Silvestrina
 Decisiones Aureae Casuum Conscientiae Jacobo de Graffo a Capua Manacho Casiliensis³⁸⁸
 Sextus liber Decretalium
 Decisiones Fidei Catholicae Pauli Grisaldi Perusini Ordinis Praedicatorum³⁸⁹
 Institutiones ad Sacram Theologiam
 Fortalicium fidei contra Iudeos
 Scutum Fidei contra Hereses
 Iustus Ioseph Socołovii³⁹⁰
 Deficerunt (?) S[ancti] Antonini
 Pantheologia³⁹¹ Rainieri Tomi 2
 Alfonsus de Castro
 Clipeus Piorum
 De excellentiis Fidei Christiane

³⁸⁸ Graffi Giacomo, Jacobus de Graffiis (1548-1620).

³⁸⁹ Grisald Paulus.

³⁹⁰ Justus Joseph. *Sive In Jesu Christi Domini Nostri mortem et passionem Meditationes*, Cracoviae 1586. Estreicher, t. 18, s. 15.

³⁹¹ *Encyklopedia scholastyki*.

Summa de exemplis et rerum similitudinibus³⁹²
 Liber mirabilium divinorum humanorumque 4 volumina
 Liber de contemptu mundi Innocentii Papae
 Liber de Patientia³⁹³ Baptistae mantuani Carmelitani³⁹⁴
 Liber quidam scriptus sine titulo
 Liber sacrarum literarum Arnandi Sanctisque
 Palatii Apostolici Magistri Ordinis Praedicatorum
 Liber de vera libertate Evangelica autore Gasparo Sangeno³⁹⁵ minoreta
 Apologia Alberti Novi Campiani³⁹⁶
 Dialogus B. Gregorii Papae de vita et miraculis Patrum Italicorum
 Epistolare Francisco Philelphi
 Pandectus scripture per Godefridum Tilmanum³⁹⁷
 Liber de expresso dei verbo Stanislai Hosii Episcopi Varmiensis
 Casus longi Bernardi super decretales
 Privilegia Ordinis Praedicatorum Fratris Stephani Genuensis
 Liber controversiarum inter ordinem ecclesiasticum et secularem
 Meditationes Historicae³⁹⁸ Autore Philipo Camerario³⁹⁹
 Expositio Canonis missae volumina 2
 Autoritatum Sacrae scripturae D. Petri Canisii Societatis Jesu volumina 4
 Noctes Attice Aulii Gelly
 Esopi Fabulae
 Martini Cromeri de Origine et rebus gestis Polonorum
 Artes duodecim sacramentariorum seu Zuingliocanistarum Autore Petro Skarga
 Societatis Jesu contra Andream Volanum huius heretice pravitate in Litwania
 Archiministrum⁴⁰⁰
 Peregrinus Joannis
 Preceptorium Domine Gotscalci Holler de Ordine Eremitarum S. Augustini
 Transumpta Bullarum Apostolicarum de Privilegiis Fratrum Praedicatorum
 Magistri Roberti Holcototh⁴⁰¹ super libros sententiarum questiones
 Logica Alberti Magni
 Elucidarius errorum Ritus Ruthenici

³⁹² Giovanni de San Gimignano.

³⁹³ *Liber de Patientia Aurei*.

³⁹⁴ Battista Mantovano, Baptista Spagnuoli Mantuanus, Johannes Baptista Spagnolo (1447-1516) włoski karmelita, humanista, poeta.

³⁹⁵ Schatzgeyer Caspar (ok. 1464-1527) niemiecki franciszkanin, gwardian w Monachium, superior prowincji Strasburg, inkwizytor dla Niemiec.

³⁹⁶ *Apologia Alberti Novicampiani, pro catholica fide et doctrina de veritate corporis Christi Jesu in Eucharystia, de caeterisque Sacramentis. Liturgiae item, seu Missae sacrificio, ac aliis fere omnibus, quae hoc seculo controvertuntur*, Turda 1557. Estreicher, t. 12, s. 201..

³⁹⁷ Tilmanus Godefridus francuski kartuz.

³⁹⁸ *Operae horarum subciviarum, sive meditationes historicae*.

³⁹⁹ Camerarius Philip (1537-1624) niemiecki prawnik, humanista.

⁴⁰⁰ Estreicher, cz. 3, t. 17, Kraków 1930, s. 133.

⁴⁰¹ Holcot Robert, Holcototh Robert (zm. 1349) angielski teolog.

Questiones in predicabilia Aristotelis
 Aristotelis tres de Anima libri per Joannem Argiropilum⁴⁰² e greco in latinum
 Libri primi priorum Analiticorum Aristotelis
 Pauli Soncinati Epitomes questionum
 Joannis Capreoli⁴⁰³ super libros sententiarum
 Questiones veteris a nove loque cum resolutione textus Aristotelis clarissima ad
 intentionem doctoris Scoti
 Liber Magistri Joannis Versoris super librum posteriorum Analiticorum Aristote-
 lis⁴⁰⁴
 Itinerum Georgii Fabricy Chemnicensis⁴⁰⁵ liber 1
 Familiaris expositio trium librorum de Anima Aristotelis⁴⁰⁶
 Exemplarum que inter aliquod Centurias videbantur partim pro Futurae Theolo-
 giarum literarum studiosis partim innocentiam famam adversus hipocritam de
 tonsura libri 4 Georgii Wicelli
 Libri philomusi Panegirici ad regem [Maximilianum] Tragedia de Turcis et sulda-
 no Dialogusque de Heresiarchis⁴⁰⁷
 Phimostomus scripturariorum Joannis Die⁴⁰⁸ contra Hereticos⁴⁰⁹
 Disputationes Alfonsi contra Luterum
 Marci] T[ulii] Ciceronis Orationes Antoniane sive Philippicae
 Retorica ad Herennium

In octavo

Belarmini tria volumina continentes rase septem controversias
 Sermones thesauri novi de tempore
 Sermones Thopiarum de tempore in Epistolas et Evangelia 3 volumina
 Quadagesimale Egidii Topiarum
 Sermones de Voragine tomi 3
 Sermones Elmesii tomi 3
 Promptuarium Stapletonis
 Quadagesimale Beauxemis
 Sermones Granatensis tomi 4

⁴⁰² Arguopoulos Johannes (1415-1487) grecki wykładowca, filozof, humanista, tłumacz.

⁴⁰³ Capreolus Jean (ok. 1380-1444) francuski dominikanin, teolog.

⁴⁰⁴ Estreicher, t. 21, s. 388.

⁴⁰⁵ Georg Goldschmidt, Georgius Fabricius (1516-1571) niemiecki poeta, kronikarz i archeolog

⁴⁰⁶ *Expositio (Trium librorum de anima Aristotelis familiaris) cum ordinatissima quaestionum per difficultates seu dubia dissolutione ad intentionem doctoris subtilis pro honore dei et utilitate communi in Gimnasio Cracoviensi congesta Impressum Cracoviae curriculo virgineo partus 1515 per Florianum Unglerum.* Estreicher, t. 5, s. 134.

⁴⁰⁷ Jakub Locher (1471-1528).

⁴⁰⁸ Dietenberger Johann (ok. 1475-1537) niemiecki dominikanin, teolog, wykładowca, inkwizytor w diecezji mogunckiej i kolońskiej.

⁴⁰⁹ *Phimostomus scripturariorum Iohannis Dietenbergii theologiae professoris profundiss, Ac haereticae pravitatis Inquisitoris vigilantiss contra haereticos.*

- Enarationes in sacro sancta Evangelia Mathei Authore Pauli de Palatio Granatensis volumina 2
- Sermones in precipuis festivitibus Lanspergii Carthusiani
- Sermones Stapletonis 3 volumina
- Sermones Quadragesimale thesauri novi
- Sermones Quadragesimales de vitiis Antonii Bitoninii⁴¹⁰
- Enarationes in Evangelia D[ivi] Thomae
- Sermones Peraldi
- Homiliae Peraldi totius anni
- Postilla Ferri in Epistolas et Evangelia ab adventu ad Pasca
- Conciones Ferri in Evangelia et Epistolas a Pasca usque ad adventu
- Historia passionis sacro sancta salvatoris 2 volumina
- Joannis Ferri Concionatoris mogutinensis
- Hieronimi Savonarole in primam D[ivi] Joannis Epistolam et in alia sacre scripture verba
- Lanspergi Cartusiani volumina tomi 6
- Joannis iusti Lanspergi sermones
- Homiliae sive Comentaria authore Joanne Maria venato Ferariensi Carmelita
- Cornelii Jansenii Episcopi Gandaviensis Homiliae in Evangelia Dominicalia
- Homiliae Estivales Bedae Presbiteri de tempore
- Postille sive Enarationes in Evangelia Francisci Poligrani 4 partes
- D. Radulphi Ardentis Pictavi in Epistolas et Evangelia dominicalia volumina 3
- Liber in sacro sancta Cenae misteria passionem et resurrectionem, Domino Toma Beanxaemis Doctoris Parisiensis⁴¹¹ volumina 2
- Homiliae quadragesimales Tomae Beanxemis parisino Carmelita
- Liber de fide et simbolo libri 4 Tomae Beanxemis Parisiensis Teologo
- Petri Bembi⁴¹² epistolarum Leonis X Pontificis Maximi libri 12 ad Paulum 3 Pontificem Maximum Romam missi
- Locorum Theologicorum libri 12 autore Melchiore Cano Episcopo Canariensi Ordinis Praedicatorum⁴¹³
- Concertatio Ecclesie Catholice in Anglia adversus Calvino papistas et puritanos Berardi Boni Joannis Episcopi Camerini nuncii⁴¹⁴ in compendium totius summae D. Tomae⁴¹⁵
- Graves et iuste Causae Gaspari Ulenbergii Lipiensis Canonici Coloniensis volumina 2
- Summa virtutum vitiorum tomi 2

⁴¹⁰ Antonio de Bitonto (ok. 1385-1465) włoski bernardyn.

⁴¹¹ *Homiliae in Sacro Santa coenae misteria Passionem*. Szady, s. 168.

⁴¹² Bembo Pietro, Bembus Petrus (1470-1547) włoski kardynał, pisarz, humanista.

⁴¹³ Canus Melchior (1509-1560) hiszpański dominikanin, biskup kanaryjski, teolog.

⁴¹⁴ Bongiovanni Berardo, Buongiovanni Berardo, Bonioannis Berardus (zm.1574) biskup Camerino, nuncjusz w Polsce.

⁴¹⁵ *Berardi Bonioannis, episcopi camerini nuncii apostolici, apud serenissimum regem Poloniae, Brevis summa in compendium totius Summae theologicae divi Thomae Aquinatis, ad sanctissimum Pium Pontificem maximum*.

Maruli libri 6 de bene vivendi institutione
 Conclusiones ex summa D[ivi] Tomae de Set liber unus
 Epitome sencionalis super Capreolum
 Teologia iuridica
 Conciliationes locorum communium totius scripture Seraphino Cumirano autore
 Loci communes Dadrei
 Loci communes rerum Teologicarum autore Joanne Hofmeistero Augustiniano
 Eckius de Sacramentis
 Enchiridion Eckii contra Luterum
 Retorica Ecclesiastica Ludovici Granatensis
 Epitome Nauseae Friderici Episcopi Vienensis
 Similitudines selute sine collatione per Alardum Emstelrerdanum
 Tesaurus Latine linguae
 Lopez in Casibus tomi 2
 Summa Armilla
 Soto in 4 sententiarum tomi 2
 Concordantie Bibliorum
 Concordantie in novum testamentum
 Concordantie breviores Antonii a Konygstein minorite guardiani
 Assertiones lateranae confutatio
 De persecutionibus piorum
 Liber institutionum vitae spiritualis
 Liber de sacro sancto misse officio Gregorii de Valentia Societatis Jesu
 Commentarius brevis rerum in orbe gestarum per fratrem Laurentium Surium
 Cartusianum
 Questiones Valentini a Posnania
 Propugnaculum Valentini a Posnania
 Examen ordinandorum
 Philastri Episcopi Brixienis Herescon Cathalogus
 Dux Peccatorum
 Memoriale navari
 Controversie Costeri
 Cathena aurea D[ivi] Tomae
 Compendium Cathehismi Catholici
 Liber Joannis Gerson Cancellarii Parisiensis de imitatione Christi et de contemptu
 omnium vanitatum mundi
 Processus iuris Gregorii Samotuly
 Genealogia Martini Luteri 5 Evangelistae⁴¹⁶
 Orthodoxa confessio de uno Deo Martini Bialobrzzeski⁴¹⁷

⁴¹⁶ *Genealogiabet successio Martini Lutheri, Quinti Evangelistae et Patris, qui genuit hos tot Evangelicos filios et familias in orbe Christiano, ecclesiae dei, et sibi mutuo rebellantes.*

⁴¹⁷ *Orthodoxa Confessio de uno Deo, quem Christiani Catholici credunt, adorant, et invocant, ex S. Literis descripta. Adversus omnes Samosateni, Arrij, Eunomij Nestorij, et similium haereses et blasphemias, hoc extreme infoelici saeculo ab inferis reuocatas. Adiecta est sub finem libelli, eorum extingui commenti sunt. Per Reverendiss: in Christo Patrem martinum Bialobrzzeski D. G. La-*

Jacobi Gorscii Prelectionum Plociensium libri 2 sive de mediatore
 Historia scholastica.
 De missa Evangelica et de veritate corporis et sanguinis Christi in Eucharistia
 Joannis Fabri Hailbrunensis
 Philosophie naturalis epitome⁴¹⁸ Simone Broserio⁴¹⁹ autore
 De novem studiorum ducibus Marsaly Ficini Florentinum medici⁴²⁰
 Xiąszka o zywoocie y cudach Jacka Swietego
 Libri tres contrapositionum sive contrariorum in speciem utriusque testamenti⁴²¹
 Lombardica Historia in pergameno Domini Henrigi Goeden Havelbergensis iuro
 consulti clarissimum iudicarii
 Ordinis processus
 Speculum missae a Fratre Nicolao Aurifico Senensi Carmelita⁴²²
 Opera polinty
 Cely Lactantii Firmane adversus gentes de Falsa religione
 Liber de expresso verbo Dei Stanislai Hosii
 Liber institutionum dialecticarum liber 1mus
 Dialectica Joannis Cesary⁴²³ volumina 2
 Erotemata Dialectices
 Dialectica Joannis Cesary in X tractatus digesta
 Dialectica multis ac varys exemplis illustrata Erasmi Sartory⁴²⁴
 Aristotelis organum sive Logica
 D[ivi] Eustachy Findansae Episcopi Albanensis S. R. E. presbyteri Cardinalis Au-
 toritatum sanctorum libri 4⁴²⁵
 Via regia Joannis Fabri
 Christophori Songolii Epistolarum libri 4
 Erasmi Rotherodani de duplici copia verborum
 Cathalogus Hereticorum quem Frater Bernardus Lutzenburgus⁴²⁶ ordinis Praedica-
 torum quinque libros conscripsit
 Joannis Gmelii⁴²⁷ Lovaniensis de vera presentia Corporis Christi in Sacramento
 Eucharistiae
 Concilium Tridentinum
 Messias christianorum et iudeorum Hebraice et latine

odicensem et Camenecensem designatum Episcopum, necnon Abbatem Clarae Tumbae. Estreicher,
 t. 2, s. 5.

⁴¹⁸ *Philosophiae naturalis toitus epithome, ex universis Physicis Aristotelis decerptum.*

⁴¹⁹ Brossier, Broserius Simon (ok. 1510-ok. 1562).

⁴²⁰ Ficino Marsylio (1433-1499) włoski filozof, humanista, neoplatonik, filolog, astrolog, lekarz

⁴²¹ Henricus Sachsus (XVI w.).

⁴²² Aurifico, Bonfigli Niccolo (1529-1601) włoski karmelita ze Sieny.

⁴²³ Cesarius Johann, Cesarius Johannes (ok. 1468-1550) niemiecki humanista, nauczyciel greki.

⁴²⁴ Sartorius Erasmus (1577-1637) niemiecki kompozytor, poeta, pisarz tekstów do pieśni.

⁴²⁵ *Eustachii Fidansae episcopi Albaniensis S. R. E. presbyteri Cardinalis autoritatum sanctorum libri quatuor, concionatoribus omnibus ac piis lectoribus maxime utiles futuri.*

⁴²⁶ Bernard de Luxembourg.

⁴²⁷ Garete Jean.

Stanislaw Orichowy Roxolani Chimera
 Liber sine titulo contra Hereses
 Usuardi Martilogium
 Canones concilii provincialis Coloniensis
 Vita B[eati] Hiacinti Severini S[acrae] T[heologiae] D[ocoris] Ordinis Praedicatorum
 Rabanus de Sacramento Eucharistiae
 Humbertus de eruditione Religiosorum
 De exercitiis spiritualibus Joannis Carthusiani
 Enchiridion Controversiarum Costeri
 De Gratia et libero arbitrio maria Carmelita
 Compendium Privilegiorum Ordinis Minorum et aliorum Fratrum mendicantium
 Constitutiones Ordinis Praedicatorum

In sedecimo alias duodecimo

Summa Conciliorum
 Dux peccatorum
 Aduratio (?) Materialium
 De sacro altaris ministerio Innocentia⁴²⁸
 Loci communes maximi philosophi
 Enchiridion locorum communium Eckii adversus Luterum volumina 3
 Novum testamentum S. Doctoris cum scholiis
 Flores Doctorum
 Propugnaculum Ecclesiae
 Institutio Catholica
 Elementa Christianae pietatis succincta brevitate complectens⁴²⁹ M[arci] V[alerii]
 Martialis⁴³⁰ Epigrammata libri 14
 Francisci Titelmani Ordinis Minorum misse exposition
 Compendium totius Theologiae Joannis de Combis⁴³¹ Ordinis Minorum
 Canones Concilii Tridentini
 Summa Domini de Vio Gaetani
 Sermones Poligrani de Sanctis
 Calendarium perpetuum volumina 2

⁴²⁸ Innocentius III.

⁴²⁹ Johann Gropper: *Institutio Catholica, elementa christianae pietatis succincta complectens*; Gropper Johann (1503-1559) niemiecki teolog, kanonista, przeciwnik reformacji.

⁴³⁰ Martialis Marcus Valerius (38/41n.e. – 104 n.e.) rzymski poeta.

⁴³¹ Johannes de Combis franciszkanin, teolog.

Gidle

Libri Con[ven]tus Gidlen[sis] conscripti in Anno D[o]m[in]i 1639 Die 20 Januarii
 D[iui] Thomae in folio 3 volumina
 Concordantiae Bibliorum
 D[ivi] Thomae 5 opera Theologica
 Silva Locorum
 Joan[nis] Compenstein 3 opera
 Epitome D[ivi] Thomae in uniuersa Theol[ogia]
 Index eiusdem
 Calvinoturcismus⁴³²
 Sermones Quintini⁴³³
 Meditat[i]ones in Evang[elia] per totu[m] annu[m]
 Controversiae Generales de Ec[c]l[esi]a⁴³⁴
 Theologia D[ivi] Tomae
 Index reru[m] in opera Aristotelis
 Phisica de Anima
 Methaphisica Politica
 Praxis criminalis⁴³⁵
 Monotessaron duo opera⁴³⁶
 Quaestiones regulares⁴³⁷
 Historia Veterum patrum
 Monomachia⁴³⁸
 Disputat[i]ones Belarmini 3 volumina
 Fabiani Birkowii⁴³⁹ 4 volumina

⁴³² William Rainolds (1544?-1594): *Caluino-Turcismus id est, calvinisticae Perfidiae, cum Mahumetana collatio et Dilucida utriusque sectae confutatio.*

⁴³³ Jean Quintin paryski teolog.

⁴³⁴ *Disputationes Roberti Bellarmini de controversiis christianae fidei adversus huius temporis haereticos: Controversias tres generales.*

⁴³⁵ Paolo Berti, *Praxis Criminalis Regularium.*

⁴³⁶ Seweryn Lubomlczyk, Seweryn z Krakowa, Polonus, Roxolanus, Hebraeus, Żydowin, Żydek (1532-1612) polski dominikanin żydowskiego pochodzenia, przechrzta, teolog, kaznodzieja. R. Świętochowski, *Lubomlczyk Seweryn*, w: PSB, t. 18, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1973, s. 69-70: *Monotessaron Evangelicum, seu catena aurea ex quatuor Evangelistis, totidemque pene milibus distinctionum connexa. Auctore R. P. F. Severino, Lubomlio, Roxolano, Sacrae Theologiae Doctore, Conventus Cracoviensis Provinciae Poloniae Ordinis Praedicatorum. Operum Tomus Primus. Quo concionatoribus, generalis methodus, seu generale introductorium, in omnem modum et artem intelligendi, ac praedicandi, sacri eloquii scripturas ad cuiuscumque subiecti facillimam pertractationem, continua locorum serie, seu tabulis perpetuis exhibetur. Cum sex indicibus locupletissimis, in principio, et in calce istius libri primi positus, in Architypographia Regia et Ecclesiastica.* Estreicher, t. 10, s. 484-485.

⁴³⁷ Manuel Rodriques: *Quaestiones regulares et canonicae.*

⁴³⁸ Gregorio Carafa: *Monomachia seu Duello opus theologico-morale.*

⁴³⁹ Birkowski Fabian (1566-1636) polski dominikanin, doktor teologii, sławny kaznodzieja królewski. M. Dynowska, *Birkowski Fabian*, w: PSB, t. 2, Kraków 1936, s. 104-105.

Ewangelia cu[m] Comentariis Caietani
 Alphonsus aduersus Haereses
 Theodoreti interpretationes⁴⁴⁰
 Roberti Belarm[ini] 2 opera disputationum
 Poliantea in folio
 Bibliotheca studii Theologici⁴⁴¹
 D[ivi] Chrisosto[mi] Jauelii in Philosophia 2 opera
 Homiliae Friderici de tempore
 Comentarium Toleti in Evang[elia] S[ancti] Joannis
 Jacobi Zabarellae⁴⁴² Logica
 Comentariu[m] Viegas in Apocalipsim
 Conciones Belarmini
 Costeri Conciones de t[em]p[or]e
 Enarationes Didaci Stellae
 Dierium Caniculariu[m] 3 volumina⁴⁴³
 Opuscula D[ivi] Dionisii
 Richardus de 12 Patriarchis
 Homiliae Radulfi 2 opera
 Mons Calvariae de Guevara⁴⁴⁴
 Diogenis Lacertii
 Conciones Delauega 3 opera
 Or[acio]nes Mureti
 Opuscula S[ancti] Efre[m]i
 Controversiae Costeri 2 opera
 Ortodoxa Confessio de uero Deo
 Practica Or[aci]onum mentalium
 Dux peccatoru[m] Granaten[sis]
 Scopus Biblicus
 .Flores Bibliorum 2 volumina
 De perfectione religiosa
 Lux animae Cronica Polonorum
 Aurelii de fide spe charitate⁴⁴⁵
 Theatru[m] mundi minoris⁴⁴⁶

⁴⁴⁰ Theodoret z Kyrthu 393 – ok. 466, bp Cyru.

⁴⁴¹ *Bibliotheca Studii Theologici Ex Plerisque Doctorum Prisci Seculi Monumentis Collecta: Ex D. Aurelii Augustini Libris in Epitomen, Ac Locorum Communium Ordinem Distributis: II. D. Eusebii Hieronymi Operibus Ex Serie Tomorum in Compendium Redactis: III. Sententiis Et Dictis Orthodoxorum Aliorum Patrum Per Locos Communes Digestis, Etc.*

⁴⁴² Jacopo Zabarella 1533-1589 włoski filozof renesansowy, logik.

⁴⁴³ Simone Majoli: *Dies Caniculares... hoc est colloquia physica Nova.*

⁴⁴⁴ Antonio de Guevara (1480-1545) hiszpański franciszkanin-obszewan, bp Guadix i Mondoñedo, teolog, gwardian w Arevalo, Avila i Soria, królewski kaznodzieja, nadworny kronikarz Karola V. G. Kramarek, *Guevara Antonio de*, w: EK, t. 6, Lublin 1993, kol. 382-383.

⁴⁴⁵ Św. Augustyn.

⁴⁴⁶ Pierre Boaistuau: *Theatrum mundi minoris, sive humanae calamitatis oceanus.*

Historiae sacrae Sulpitii Senen[sis]⁴⁴⁷
 Tractatus Theologicus
 Meditationes Passionis Chri[sti]
 Or[at]io[n]es Fabiani Birkoviii⁴⁴⁸
 Notationes in Sacra Scriptura
 Privilegia F[ratrum] Mendicantiu[m]
 Dies Lusitani
 Sum[m]a Predicantium
 Conciones Funebr[ales] Pontani
 Speculu[m] Exemplorum
 Actiones Uirtutis
 Historiae Euangelicae
 Conciones Granat[ensis] 3 opera
 Sermones Thesauri 2 opera
 Arca medica Busaei
 Sermones Dormi securae
 Socolovii Responsio⁴⁴⁹
 Sermones Lombardicae
 Candelabrum aureu[m] a caebus
 Conciones osorii 2 opera
 Clipeus Concionatorum⁴⁵⁰
 Sermones Discipuli 3 opera
 Conciones Zancetes
 Sermones Francisci
 Sermones Raulia Quadrag[esimales]
 Sermones Eucharisti
 Sermones Parati de tempore
 Joannis Budivii de Repub[lica]
 Conciones Osorii de Sanctis
 Conciones S[ancti] Vincentii
 Opera Maruli
 Conciones Stapletonis 6 opera
 Biblia Latina et Polonica

⁴⁴⁷ Sulpicjusz Sewer Akwitańczyk: *Historiae sacrae a mundi exordio ad sua usque tempora deductae, libri duo.*

⁴⁴⁸ R. P. Fr. Fabiani Bircovii, S. T. Doct. Ord. Praedicat: *S. Dominici, Orationes Ecclesiasticae. In quibus eiusdem ordinis, tum et alii Viri Sancti memorantur. Theologis, Divini verbi Preconibus, Omnibusque; literarum studiosis, ob variam, eamque; veram doctrinam, S. Scripturae multorum locorum emendationes allegoricas hieroglyphicas explicationes, et eloquentam singularem, lectu utilis, ac per necessaria, sumptibus Burchardi Kuikij.* Estreicher, t. 2, s. 145.

⁴⁴⁹ *Ultima Responsio Protestantium Ad Censuram et iudicium Patriarchae Constantinopolitani, de articulis Confessionis Augustanae. Stanislae Socolovio Serenissimi Stephani Regis Theologo, interprete, cum eiusdem in margine annotationibus. Constantinopoli ex Patriarchio allata, ipsorumque protestantium manu subscripta. Ad Pet. Miscouium Episc. Crac.* Estreicher, t. 29, s. 23.

⁴⁵⁰ Fernando de Escalante.

Speculu[m] exemploru[m] magnum
 Responsa Moralia⁴⁵¹
 Ora[tio]nes Nigrowii
 Sermones Bessaei 2 opera
 Loci communes
 Conciones Balduini
 Sermones Thesauri noui
 Conciones Lotovi
 Antonii de Gueuara 2 opera
 Serm[ones] de palude 3 opera
 Conciones Grodicij
 Sermo[nes] Antonii de padua
 Sermones Academicae
 Meditationes in Euangelia
 Sum[m]a Silvestrina
 Responsa ad casus Conscientiae⁴⁵²
 Prepar[at]iones ad digne celebrandum⁴⁵³
 Aurea Armilla Toletus
 Manuale Nauari
 Examen omn[iu]m casuu[m] Fernades⁴⁵⁴
 Controuersiones generales Belarmini 7 opera
 Belarmin de Indulgentiis⁴⁵⁵
 Sinopsis in Casibus⁴⁵⁶
 Contemptus Stellae⁴⁵⁷
 Liber exercitioru[m] spiritualium
 Confessionale Antonini
 Paradisus Precu[m] Granaten[sis]
 Meditationes Vincentii 3 opera
 Scrutiniu[m] Sacerdotale⁴⁵⁸
 Elementa ad Sanctos Confessiones
 Instructio audiendoru[m] Confessionum

⁴⁵¹ Juan de Lugo y de Quiroga (1583-1660) hiszpański jezuita, teolog, John de Lugo. https://en.wikipedia.org/wiki/John_de_Lugo (dostęp: 03.09.2015).

⁴⁵² Giovanni Battista Corrado *Responsa ad cuiuscunque pene generis casuum conscientiae*.

⁴⁵³ Johannes Justus Lansperg, *Praeparationes ad digne celebrandum seu communicandum*.

⁴⁵⁴ Antonio Fernandez De Mours, *Examen theologiae moralis. Medullam omnium casuum conscientiae complectens*.

⁴⁵⁵ *De indulgentiis et jubileo*.

⁴⁵⁶ Jean Michel.

⁴⁵⁷ Diego Estella: Stella Didacus (Estella Diego) 2. połowa XVI w.; franciszkanin z Nawarry, egzegeta, pisarz ascetyczny. A. Fajęcki, *Stella Dydak*, w: PEK, t. 37-38; Warszawa 1913, R.P. Fr. Didaci Stellae, *Hispani De contemnendis mundi vanitatibus libri tres*.

⁴⁵⁸ Fabio Incarnato: *Scrutinium sacerdotale sive modus examinandi tam in visitatione episcopali quam in susceptione ordinum a R. P. Fabio Incarnato Neapolitano, sacrae theologiae professore accumulatum ex pluribus sacrae script. voluminibus*.

Compendium Nauari⁴⁵⁹
 Decisiones Aurearu[m]
 Distinctiones Nicolai
 Sermones Nicolai
 Opera Nicolai Milonii
 Sermo[nes] V[enerabilis] Beadae Praezbiteri
 Sermones Bzovii. Sermones S[ancti] Bonaventurae
 Sermo[nes] de t[em]p[or]e et sanctis F[ratris] Martini
 Joannis de Ture Cremata sup[er] Psalmos
 Sermones Funebrales
 Berlinck⁴⁶⁰ pars hijemalis
 Ilephonsus Postila Feri
 Homiliae Schelmesii
 Vitae Sanctorum Annales Ecclesiastici
 Postila Wuiek, Skarga
 Cronica S[ancti] Francisci
 Sermones de sanctis de Veteri lege
 Testamenti noui vulgata editio
 Ambrosii Calepini 2 volumina
 Expositio in Psalteriu[m] Vocabularius
 Homiliae Haimonis
 Marci Tullii Ciceronis or[at]iones
 Canonizatio S[ancti] Hiacincti
 Orationes Pałaczu Duchownego⁴⁶¹
 Constitutiones ordinis nostri
 Sumarius ordinationum
 Modus adiuvan[di] F. infirmos
 Missale antiquae editionis
 De Figuris Gorscii⁴⁶²

Słowa kluczowe: inwentarze biblioteczne, dominikanie, XVII wiek, Gidle, Łowicz, Piotrków Trybunalski, Sieradz

⁴⁵⁹ *Compendium Manualis Nauari. Ad Commodiorem Vsum, Tum Confessariorum, Tum Pœnitentium, Compilatam.*

⁴⁶⁰ Beyerlinck Laurentius (1578-1627) belgijski ksiądz, teolog (licencjat), humanista, poeta, poligraf. K. Pufke, *Beyerlinck Wawrzyniec*, w: PEK, t. 3-4, Warszawa 1904, s. 293.

⁴⁶¹ Gabryel Zawieszko Leopolda, (Lwowczyk): *Oratorium Pałaczu Duchownego*. Estreicher, t. 10, s. 182.

⁴⁶² Jakub Górski: *De figuris tam grammaticis tum rhetoricis libri V nunc recens editi*, Cracoviae 1560. Estreicher, t. 6, s. 260.

BIBLIOGRAFIA

Źródła rękopiśmienne

- Archiwum Polskiej Prowincji Dominikańskiej w Krakowie. (dalej: APDKJ), sygn. Lw1. Copiarium privilegiorum et aliorum documentorum Cconventus Lovicensis ab Anno 1600–1644
- sygn. Pt1. Kopiarz dokumentów dotyczących klasztoru OO. Dominikanów w Piotrkowie 1471–1610
- sygn. Sd1. Copiarium privilegiorum Summorum Pontificum, regum, actum iudicialium et aliorum documentorum conventus Siradiensis Ordinis Praedicatorum spectantia 1377–1692.
- Archiwum Diecezjalne we Włocławku (dalej: ADWł)
- sygn. Zak. 16(291): Msze odprawiane w 1775 r. i rachunki klasztoru w Gidlach z lat 1636–1670: Libri Conuentus Gidlensis conscripti in Anno Domini 1639 Die 20 Ianuarii

Źródła drukowane

- Copiarium privilegiorum et aliorum documentorum Conventus Lanciensi Ordinis Praedicatorum 1387-1616 - Kopiaiusz przywilejów i innych dokumentów konwentu łączyckiego Zakonu Kaznodziejów 1387-1616, opr. T. Stolarczyk, wsp. D. Gwis, Łęczyca 2009, s. 69-73, 78-80.
- Karol Estreicher, Bibliografia polska. Cz. III: Stólecie XV-XVIII w układzie abecadłowym, t. 2, 3, 6, 7, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19.

Opracowania

- Archutowski Józef, Sacchoni Reiner, w: Podręczna Encyklopedia Kościelna, t. 35-36, Warszawa 1912.
- Bazielich Antoni, Dionizy Kartuz, w: Encyklopedia Katolicka, t. 3, Lublin 1979.
- Brzozowski Mieczysław, Białobrzeski Marcin, w: Encyklopedia katolicka, t. 2, Lublin 1976.
- Bazydło Janusz, Euzebiusz, w: Encyklopedia katolicka, t. 4, Lublin 1983.
- Bazydło Janusz, Jakub z Vitry, w: Encyklopedia katolicka, t. 7, Lublin 1997.
- Chelmiński Zygmunt, Jan Trithemius, w: Podręczna Encyklopedia Kościelna, t. 17-18, Warszawa 1909.
- Ciepliński Antoni, Coster Franciszek, w: Podręczna Encyklopedia Kościelna, t. 7-8, Warszawa 1906.
- Częsz Bogdan, Ireneusz z Lyonu, w: Encyklopedia katolicka, t. 7, Lublin 1997.
- Daniluk Mirosław, Jan Fisher, w: Encyklopedia katolicka, t. 7, Lublin 1997.
- Daniluk Mirosław, Antoni Wiśniowski, Herp, Harphius Hendrik, w: Encyklopedia katolicka, t. 6, Lublin 1993.
- Duda-Dziewierz Adam, Titelman (Titelmans) Franciszek, w: Podręczna Encyklopedia Kościelna, t. 39-40, Warszawa-Lublin-Łódź 1914.
- Duda-Dziewierz Adam, Tomasz a Kempis, w: Podręczna Encyklopedia Kościelna, t. 39-40, Warszawa-Lublin-Łódź 1914.
- Duda-Dziewierz Adam, Torres (Torrens, Turrianus) Hieronim, w: Podręczna Encyklopedia Kościelna, t. 39-40, Warszawa-Lublin-Łódź 1914.
- Drażkowski Franciszek, Euzebiusz z Cezarei, w: Encyklopedia katolicka, t. 4 Lublin 1983.

- Drączkowski Franciszek, Jan Chryzostom, Jan Złotousty, w: Encyklopedia katolicka, t. 7, Lublin 1997.
- Eckmann Augustyn, Makrobiusz, Ambrosius Theodosius Macrobius, w: Encyklopedia katolicka, t. 11, Lublin 2006.
- Gołębiowski Franciszek, Herolt Johann, w: Encyklopedia katolicka, t. 6, Lublin 1993.
- Fałczyk Beata, Grzegorz z Tours, Georgius Florentinus, w: Encyklopedia katolicka, t. 6, Lublin 1993.
- Fałczyk Beata, Hilary z Poitiers, w: Encyklopedia katolicka, t. 6, Lublin 1993.
- Florkowski Eugeniusz, Atanazy Wielki, w: Encyklopedia katolicka, t. 1, Lublin 1973.
- Gigilewicz Edward, Lorichius Gerhard, w: Encyklopedia katolicka, t. 10, Lublin 2004.
- Grzebień Ludwik, Faunt Lawrence Arthur, w: Encyklopedia katolicka, t. 5, Lublin 1989.
- Grzebień Ludwik, Junga, Junge, Jounge Adrian, w: Encyklopedia katolicka, t. 8, Lublin 2000.
- Grzebień Ludwik, Sokołowski (Socolovius) Stanisław h. Gozdawa, w: Polski Słownik Biograficzny, t. 40, Warszawa-Kraków 2000-2001.
- Hajdukiewicz Leszek, Nowopolczyk (Novicampianus, Nowopolski) Wojciech, w: Polski Słownik Biograficzny, t. 23, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1978.
- Iwaszkiewicz-Wronikowska Bożena, Cyryl Aleksandryjski, w: Encyklopedia katolicka, t. 3, Lublin 1979.
- Jacniacka Maria, Kajetan z Tieny, w: Encyklopedia katolicka, t. 8, Lublin 2000
- Jałbrzykowski Romuald, Lombard Piotr, w: Podręczna Encyklopedia Kościelna, t. 23-24, Warszawa 1911.
- Knapieński Ryszard, Jan z Damaszku, Jan Damasceński, w: Encyklopedia katolicka, t. 7, Lublin 1997.
- Kramarek Grzegorz, Guevara Antonio de, w: Encyklopedia katolicka, t. 6, Lublin 1993.
- Kuczyńska-Mędrak Jadwiga, Ambroży Ambrosius Aureliusz, w: Encyklopedia katolicka, t. 1, Lublin 1976.
- Martinelli Anna Maria, Katarzyna ze Sieny, w: Encyklopedia katolicka, t. 8, Lublin 2000.
- Misiurek Jerzy, Hozjusz Stanisław, w: Encyklopedia katolicka, t. 6, Lublin 1993.
- Murawiec Wiesław, Roselli (Roselli, Rosellius, Rosselius) Hannibal, w: Polski Słownik Biograficzny, t. 32, Wrocław-Warszawa-Kraków 1989-1991.
- Natoński Bronisław, Franciszek Borgia, de Borja y Aragon, w: Encyklopedia katolicka, t. 5, Lublin 1989.
- Niedzielski Jan, Andrada Dydak (Diego), w: Podręczna Encyklopedia Kościelna, t. 1-2, Warszawa 1904.
- Niedzielski Jan, Bromyard (de Bromierde) Jan, w: Podręczna Encyklopedia Kościelna, t. 5-6, Warszawa 1905.
- Niedzielski Jan, Casal Kacper, w: Podręczna Encyklopedia Kościelna, t. 5-6, Warszawa 1905.
- Niedzielski Jan, Perez Marcin de Ayala, w: Podręczna Encyklopedia Kościelna, t. 31-32, Warszawa 1913.
- Niedzielski Jan, Śmiglecki Marcin, w: Podręczna Encyklopedia Kościelna, t. 35-36, Warszawa 1912.
- Niedzielski Jan, Soto Dominik de, w: Podręczna Encyklopedia Kościelna, t. 37-38, Warszawa 1913.
- Nowak Władysław, Hittorp Hieronim, w: Encyklopedia katolicka, t. 6, Lublin 1993.
- Ozorowski Edward, Górski Jakub, w: Encyklopedia katolicka, t. 5, Lublin 1989.
- Ozorowski Edward, Grzegorz z Walencji, w: Encyklopedia katolicka, t. 6, Lublin 1993.

- Sokołowski Czesław, Driedo Jan, w: Podręczna Encyklopedia Kościelna, t. 9-10, Warszawa 1906.
- Pufke Kazimierz, Cling, Clingius Konrad, w: Podręczna Encyklopedia Kościelna, t. 7-8, Warszawa 1906.
- Piechnik Ludwik, Garet, Garret Jean, w: Encyklopedia katolicka, t. 5, Lublin 1989
- Prejs Roland, Musso Kornelio, w: Encyklopedia katolicka, t. 13, Lublin 2009.
- Przekop Edmund, Durand Guillaume Starszy, Durand z Mende, w: Encyklopedia katolicka, t. 4, Lublin 1983
- Rak Romuald, Binsfeld Peter, w: Encyklopedia katolicka, t. 2, Lublin 1976
- Rybczyński Henryk, Bernard z Botony, w: Encyklopedia katolicka, t. 2, Lublin 1976.
- Ryster Julian, Torquemada Jan (Juan de Turrecremata), w: Podręczna Encyklopedia Kościelna, t. 39-40, Warszawa-Lublin-Łódź 1914.
- Sawa Robert, Kwintylian, Marcus Fabius Quintilianus, w: Encyklopedia katolicka, t. 10, Lublin 2004.
- Sokołowski Czesław, Diaz Filip, w: Podręczna Encyklopedia Kościelna, t. 9-10, Warszawa 1906.
- Sokołowski Edward, Alfons de Castro, Encyklopedia katolicka, t. 1, Lublin 1973.
- Starowieyski Marek, Euzebiusz z Vercelli, w: Encyklopedia katolicka, t. 4, Lublin 1983.
- Starowieyski Marek, Józef Flawiusz Iosepos, Flavius Iosephus, w: Encyklopedia katolicka, t. 8, Lublin 2000.
- Stefanowski Marek, Ryszard od św. Wiktora, w: Podręczna Encyklopedia Kościelna, t. 33-34, Warszawa-Lublin-Łódź 1914.
- Stolarczyk Tomasz, Biblioteki klasztorne Braci Kaznodziejów w Gidlach, Łęczycy, Łowiczu, Piotrkowie Trybunalskim i w Sieradzu i ich księgozbiory w XVII wieku. Analiza porównawcza, w: Piśmiennictwo zakonne w dobie staropolskiej, red. Katarzyna Kaczor-Scheitler, Magdalena Kuran, Michał Kuran, wsp. Dawid Szymczak, Łódź 2013, s. 44-54.
- Szady Joanna, Księgozbiory parafialne w prepozyturze wiślickiej w II połowie XVIII wieku, Lublin 2008.
- Szegda Mirosław, Bazyli Wielki, w: Encyklopedia katolicka, t. 2, Lublin 1976.
- Świętochowski Robert, Lubomlczyk Seweryn, w: Polski Słownik Biograficzny, t. 18, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk, 1973
- Witek Stanisław, Bartłomiej z San Concordio, w: Encyklopedia katolicka, t. 2, Lublin 1976.
- Włodek Zofia, Bessarion, w: Encyklopedia katolicka, t. 2, Lublin 1976.
- Wojtyska Henryk, Cochlaeus, Dobeneck Johannes, w: Encyklopedia katolicka, t. 3, Lublin 1979
- Wolny Jerzy, Peregryn z Opola, w: Polski Słownik Biograficzny, t. 25, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1980.
- Zahajkiewicz Marek, Hugon z Saint-Cher, Hugo a Santo Caro, w: Encyklopedia katolicka, t. 6, Lublin 1993.
- Zieliński Edward, Bonawentura, Giovanni Fidanza, w: Encyklopedia katolicka, t. 2, Lublin 1976.

THE 17TH-CENTURY LIBRARY INVENTORIES OF THE DOMINICAN MONASTERIES IN GIDLE, ŁĘCZYCA, ŁOWICZ, PIOTRKÓW TRYBUNALSKI AND SIERADZ

Summary

The following article presents the 17th-century library inventories from the Dominican monasteries in Gidle, Łęczyca, Łowicz, Piotrków Trybunalski and Sieradz. The inventories of the monasteries from Łęczyca, Łowicz, Piotrków and Sieradz are part of the chartularies of the aforementioned monasteries, held today in the Archives of the Polish Province of the Dominicans in Krakow, while the inventory of the monastery in Gidle is part of a ledger of that monastery and is in the Diocesan Archive of Włocławek. The inventories of the Order of Preachers completely ignore the publishing addresses of the prints, sometimes they include the author's surname without his first name, or just the other way round; sometimes there is the author's full name without the book title; if the title is included, it is always shortened and without the author's name. In some cases only the nickname of the writer is mentioned. The inventories of the monasteries in Gidle, Łęczyca, Sieradz, Łowicz and older register of the Piotrków monastery do not have the numbering of the individual entries, only almost every entry begins with a new line. Such numbering was added to the newer inventory of the monastery in Piotrków Trybunalski. The older inventories of Łęczyca and Łowicz did not use any criterion for presenting the books (so it was probably the way the books were arranged on the shelves of the library). However, in the Piotrków inventory and both inventories of Sieradz, the books were divided according to the print format: in folio, quart, octavo, sedecimo and duodecimo.

The books within the formats were arranged randomly: the works of the same author were mentioned in several places. The newer inventories of these monasteries were better organized, as the works held in Łęczyca, Łowicz and Piotrków were also divided according to the print format. In the inventories of all these monasteries the books written by the same author were generally put in one place (although it was not always so), and there was also a tendency to put the works of the same type together: Bibliae and comments on the Bible, concordances, Summae, Sermones, Contiones, Postillae and Homiliae, history, legends of the saints, the books by the Fathers of the Church, liturgics, works of dogmatic, moral and speculative theology, polemics, dictionaries, works of philosophy and rhetoric, ancient authors. Moreover, the newer inventory of Łowicz includes Libri seculares, although among them are also church writings; and the inventory of Piotrków contains Libri oratorum. Almost all the inventories, except the Gidle one have the information about the manuscripts and damage of volumes. The inventories differ significantly in the number of works they include.

Keywords: library inventories, the Dominican Order, 17th century, Gidle, Łowicz, Piotrków Trybunalski, Sieradz

Translated by Aneta Kiper